

dpm

drámapedagógiai magazin

a Magyar Drámapedagógiai Társaság periodikája

58. szám

MÁKVIRÁGOK: Ki vagyok? Ki vagyok ☹

Dombóvári József Attila Általános Iskola, Dombóvár

Rendező: Szalainé Balogh Erika

Kaposi Márton Bálint felvétele (Debrecen, 2018. június 9.)

ÁKOMBÁKOM SZÍNJÁTSZÓ CSOPORT: A nagyravágyó feketerigó

Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület, Bácsgyulafalva (Szerbia)

Rendező: Vörös Imelda

Lázár Ervin azonos című művét átdolgozta Vörös Imelda

Tölgyfa Gergely felvétele (Debrecen, 2018. június 9.)

dpm

drámapedagógiai magazin

a Magyar
Drámapedagógiai
Társaság periodikája
58. szám
(2018/1)

ISSN 1216-1071

A szerkesztőség postacíme:

1022 Budapest, Marczibányi tér 5/A
telefon: (70) 3353959
honlap: www.drama.hu
e-mail: drama@drama.hu

Kaposi László (felelős szerkesztő)

telefon: (28) 748564
e-mail: kaposi@drama.hu

Felelős kiadó: az MDPT elnöke

Borító: Hevesi Andrea

Támogató:

A Drámapedagógiai Magazin
megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap
támogatja

Számlaszámunk, amelyre az érdeklődők befizethetik az éves tagdíjat és a DPM megrendelési összegét: 11701004-20065946

Nyomdai munkák:
BOOKPRESS Kft.

TARTALOM

A felelős szerkesztő jegyzete (KL) 2

XXVII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó és Fesztivál

MEGYEI BEMUTATÓK

Somogy megye (Ákli Krisztián)	4
Jász-Nagykun-Szolnok megye (Dolmány Mária)	5
Fejér megye (Szakall Judit)	6
Veszprém megye (Dolmány Mária)	7
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (Herczeg Dia)	7
Pest megye (Herczog Noémi)	10
Hajdú-Bihar megye (Dolmány Mária)	12
Komárom-Esztergom megye (Dolmány Mária)	13

REGIONÁLIS BEMUTATÓK

Pécsi regionális találkozó (Csáki Szabolcs)	14
Szegedi regionális találkozó (Tóth Zsuzsanna)	16
Kisvárdai regionális találkozó (Láposi Terka)	17
Keszthelyi regionális találkozó (Pap Gábor)	20
A balassagyarmati regionális találkozó kapcsán sok mindenről... (Kaposi László)	23
Budapesti regionális találkozó (Kaposi László)	24

ORSZÁGOS FESZTIVÁL

Köszöntő (Láposi Terka)	25
A résztvevő csoportok jegyzéke	26
Korszerű scenográfiai megoldások (Dr. Lukovszki Judit)	28
WSO 2018 – diákzsűri (Tölgyfa Gergely)	31
Az előadásokról is – Balassagyarmat, Budapest (Kaposi László)	33
Gyermek- és diákszínházi rendezői tanfolyam	36

A címlapon: KISKÖZÉPSŐ ARRABONA: *Szegény Dzsoni és Árnika* (Generációk Háza Művelődési Központ, Győr), rendező: Bálint Betty, Balla Richie.
Kaposi Márton Bálint felvétele (Debrecen, 2018. június 8.)

A hátlayan: A-TÓL ZS-IG: *Kettő...* (Tildy Zoltán Általános Iskola és AMI, Szeghalom), rendező: Pándiné Csajági Mária.
Kaposi Márton Bálint felvétele (Debrecen, 2018. június 9.)

A felelős szerkesztő jegyzete

A Weöres Sándorról elnevezett felmenő rendszerű országos eseménysorozatot – a huszonhetes szám jelölte az ideit – többnyire nem azonosítottuk az egészszel, nem tévesztettük össze a teljes magyar gyermekszínházzal. Kiindulni, vagy időnként extrapolálni nyilván lehet a „Weöresből”, másik ismert nevén a WSO-ból: ennek alapján gondoljuk, írjuk, hogy a gyermekszínhátság fontos, érdekes, és egyfajta stabilizálódást hozó tanéve/évada volt az előző, a 2017/18-as.

Hogy a pedagógus kap-e valami fizetést azért, hogy a gyerekekkel jelentős emberi értékek létrejöttét generálja – közösséget teremt, személyiséget fejleszt, miközben esztétikai értéket hoz létre –, azt nem tudjuk. Panasz ez ügyben kevesebb jutott el hozzánk, bár emögött a „beletörődés a nincsbé” is ott lehet, vagy akár „a nem szólok, nem fáj fejem”, „így legalább van állásom”, avagy a „minek mondjam, úgysem lesz foganatja”. És sokkal kevesebb panasz jött amiatt is, hogy a csoportoknak nem fizetik ki a regisztrációs díjat, vagy nem kapnak támogatást, például autóbuzst a megyei, regionális, illetve országos találkozókra való részvételre. Lehet, hogy kialakult valamiféle rend az ilyen támogatások igénylésére vagy biztosítására, és megszülettek a hivatal, a központi és persze távol lévő fenntartó hétköznapi megoldásai? (Ha így van, azt akkor sem tudhatjuk, és talán nem is kell, hogy könnyen ment-e ez a „szülés”. Gyorsan biztosan nem, azt állíthatjuk: hosszú évek óta hátráltatja csoportjaink munkáját az elemi létfeltételek biztosítása, illetve annak bizonytalansága, a legrosszabb esetekben a teljes hiánya.) És végül: mint annyi más változásban lévő társadalmi alrendszerénél, egy valamikor már létező működést – rövidebb-hosszabb átmeneti időszakot követően, ami nem egyszer kemény visszaesséssel jár – most más intézmények, vagy más szervezetek képesek újra produkálni, ha úgy tetszik reprodukálni. Annak, aki a folyamat végén van, annak, persze, igazából mindegy is lenne, hogy ki, csak oldja meg valaki, hogy legalább ne működjenek elemi dolgaink rosszabbul, mint eddig, mint pár évvel vagy évtizeddel korábban.

A generációváltás a csoportvezetők között jó esetben folyamat: és ha így történik, akkor ebben nincs semmi meglepő, hiszen a nyugdíj felé közeledik jeles kollégáink egy csoportja (egy „generáció”). Csoportjaink jelentős része iskolai közegben működik: nincs mindenkinben annyi erő, hogy egy hosszú pedagógus pálya után, és az esetleg nem éppen segítő iskolai környezetbe visszajárva, elemi dolgokért kívülről hadakozva, tovább vigyen egy művészeti csoportot, szakkört... (Ebben beletörődve viszont rengeteg értékes szakmai tudásról és emberségről mondunk le.) Az a kivételes lehetőség, hogy iskolán kívüli feltételrendszerben hosszabb időn át remekül működtet csoportot, csak néhány kollégánknak adatik meg: mint például az idén évfordulós Alföld Gyermekszínház és Főnix Diákszínház vezetőjének, Várhidi Attilának – köszöntjük ezúttal is.

Abban, ha a személyi változások folyamata felgyorsul vagy éppen lelassul, már esetleg lenne olyan elem, amire rácsodálkozhatnánk. Ha az országos fesztivál felől nézzük ezt a kérdést, akkor lehet, hogy más képet kapunk, mint az országos találkozón résztvevő csoportvezetők átlagában – ezzel számolnunk kell. Körömi Gábor kollégánk pár évvel korábbi kutatása sok minden más mellett a csoportvezetők közötti elöregedésről is jelzéseket adott. Felmenő rendszerünk harmadik lépcsőjében, az országos fesztiválon mindenesetre az látható, hogy vannak új és fiatal csoportvezetők egyaránt. És közöttük egyre többen vannak olyanok is, akik az utóbbi években tűntek fel, de a jelenlétük máris stabilizálódott a „piramis csúcsán”: különböző, egymástól függetlenül működő zsűriek küldik tovább őket, és így visszatérő vendégei az országos fesztiválnak (ahová sorozatban bejutni nem akármilyen teljesítmény, tegyük hozzá!).

Az, hogy hoz-e valami újat, valami érdemit a színjátszó csoportjainknál a működési feltételekben történő és a sok személyi változás együttese, más lesz-e a magyar gyermekszínhátság, vagy csak annyit, hogy mint a fenti példában a fenntartó, működtető intézményeknél: most más csinálja ugyanazt, nagyjából ugyanúgy, erre azért jó lenne válaszokat kapnunk.

Vagy adnunk. Nem egy folyóirat-szám bevezetőjében fog ez megtörténni, hosszabb és mélyebb elemzésre van ehhez szükség, a válasz/válaszok keresése többünk munkája is lehetne. De néhány állítással mégis élhetünk, amelyek a folytatásra nézve akár provokatívak, akár megerősítőek is lehetnek. Igen, néha már az is hasznos, ha valami cáfolható vagy éppen igazolható.

Az, hogy a csoportvezetők dicsérik az előzsűri, a válogatást végzők népes körének munkáját, az mindenképpen szokatlan. Ez a pozitív visszajelzés Debrecenben, az országos fesztiválon többször is elhangzott annak kapcsán, hogy ebben az évben kivételesen erős mezőny gyűlt össze. Mégpedig valóban több esetben és meglepő módon a résztvevő csoportvezetőktől is: mások, a többiek előadását dicsérve. Amit hamar érzékelni lehet, az az, hogy talán nem volt olyan előadás, amely kapcsán a „mit keres ez itt” roppant igazságtalan kérdése feltehető lett volna. (Azért igazságtalan, mert csak az nem tudja, aki soha nem próbálta, hogy mennyire nehéz stabilizálni egy-egy gyermekszínjátszó előadás színvonalát, illetve, hogy milyen sok banális hétköznapi tényezőtől függ az. Könnyen lehet, hogy ami kiemelkedően jónak tűnt két hete, a regionális bemutatón, az egy másik napon sok minden, csak nem az: nem emelkedik kifelé.) Ezzel együtt az átlag is magasabbra tolódott volna: sokkal gyakoribb volt a nézőtéri elégedettség, „ez jó volt”, „ezt érdemes volt megnézni”. Mindez szólhatna az előzsűri jobb munkájáról is, miért ne, de meglehet, hogy inkább valami másról: a látottak alapján azt gondolhatjuk, hogy az idei „felhozatal” volt olyan, ami magasabb szakmai színvonalú válogatást tett lehetővé. A tartalmi és formai elemeket nem szétszálazva és nem leválasztva a mögöttük húzódó pedagógiai folyamatokról: sokkal több volt az iskolai létre, a gyerekvilágra érzékenyen és érvényesen reagáló előadás. Van egy másik „mérce” az adott „évjárat” termésének értékelésére, de ez még inkább szubjektív, mint az előző: vannak-e kiemelkedő előadások, olyanok, amelyek több vagy sok év távlatából is fénylenek (majd), legalábbis azoknak, akik a megyei-regionális-országos hármában valahol találkozhattak vele, láthatták. Ez az, amiben nem minden évünk sikeres. Nos, idén ilyenekkel, kiemelkedő előadásokkal is szolgált a fesztivál – talán többel is, mint az előző években.

Mint egyfajta természeti körforgás, olyan az előadásaink élete: rövidre szabva a lét, sajnos a megszületésükhez nagyon közeli a haláluk is. Rendre felugró kérdés a szakterülettel foglalkozóknak, az azzal törődőknek: (megfelelően) gondoskodunk-e arról, hogy a létrejött legjelentősebb értékek megmaradjanak a jövőnek? Néha azt gondolom, és ez akár teljesen jogtalan is lehet: az, hogy akár két-három évtized távolából is emlékszünk egyes előadásokra, az néhány írásképes szakember szelektív memóriájának vagy szubjektív értékítéletének, továbbá publikációs lehetőségeinek köszönhető. Mert lehet, hogy közben volt annál szebb, jobb, fontosabb, de mivel az az előadás nem emlegettetik fel rendszeresen, később nem írnak (annyiszor), nem beszélnek róla (annyit), hát nem marad meg. Szóval a legendás előadások gerjesztett sikertörténete lenne az egyik véglet, a másik pedig a süllyesztő?

Feltűnik egy remek előadás mondjuk áprilisban, és ha véletlenül él még októberben-novemberben, akkor elérjük-e azt, hogy lássák közben, mondjuk 10-15 alkalommal? Vagy megtapsoljuk az országos fesztiválon, megírjuk róla, hogy mennyire jó volt, lemegy 3-5 alkalommal, és vége – részünkről annyi? Esetleg még látható lesz a fesztiválok fesztiválján ősszel, és kész, megszűnik létezni... Jön a következő esztendő, párszáz újabb előadással, amelyek törölnek mindent.

Ha nem is megoldás a fentiekben taglalt értékmegőrzési problémára, de egy elem ahhoz, hogy a létrehozott értékből megmaradjon valami: felvesszük az előadást az országos fesztiválon, régtől fogva. Az utóbbi kilenc év országos fesztiváljainak legjobb előadásából, minden év anyagából egy-egy válogatás megtalálható a DRAMAPEDAGOGIA nevű YouTube csatornánkon. Jelenleg összesen 52 felvétel tekinthető meg – a 2010-es előadások még vágott anyagként („kivonatos közlés”), a későbbiek teljes előadások. Az előadások nézettsége meglehetősen eltérő és meglepően jó: többnyire ezer-kétezer közötti, ami büszkén vállalható szám, de az, hogy vannak olyan gyermekszínjátszó előadások, amelyek nézettsége az említett csatornán 9 ezer körüli, az egészen jónak számít.

Amikor az egyes esztendők országos fesztiváljának összes előadását felvesszük, akkor csak „raktározunk”, begyűjtünk, de nem kezdünk vele semmit. Még polcok szerint sem szelektálunk a raktárban: ömlesztett a tárolás, csak a „nagy dobozok kapnak évjáratonkénti számozást. Rengeteg dokumentum van a kezünkben, de a felhasználás módját ki kellene még találni.

És ha már itt tartunk: volt a nem is olyan távoli múltunkban egy másik próbálkozásunk is a gyermekszínjátszó előadások megőrzésére: a *Gyermekszínjátszók példatára* DVD sorozatunknak hét része jelent meg anno (a hetedik rész forgalmazása már nem öltött olyan méretet, mint a többié, de megcsináltuk). A legtöbb DVD teljes előadást is tartalmazott az oktatóanyag mellett. Jó lenne ennek az elsősorban a képzést szolgáló szakmai-módszertani, de egyben dokumentációs anyagnak a jelennek, korunknak megfelelő formátumú, ismételt közzétételéről és hozzáférési lehetőségéről gondoskodni. Erre jelentős készítés lehet az újra induló rendezői

képzésünk is. (A gyermek- és diákszínjátszó rendezői tanfolyamról később – lapszámunk utolsó oldalain – még írunk.)

✱

Kedves csoportvezető-rendezők és szervező kollégák! Azt tudjuk közzétenni, amit megkapunk. Ebben az évben a megyei találkozók zsűrije, a közreműködő kollégák helyel-közzel éltek azzal a lehetőséggel, hogy véleményüket nem csak élőszóban közölhetik (beleértve ebbe a jelen sorok íróját is). A megyei rendezvények harmadáról kaptunk írásos visszajelzést. A regionálisokról már több írás érkezett. És szerencsére van mit megmutatnunk, közzé tenniük az országos találkozó kapcsán is. Szerkesztői köszönet mindazoknak, akik írtak a gyermekszínjátszásról, és üdvözlét az olvasónak!

✱ ✱

XXVII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó és Fesztivál

MEGYEI BEMUTATÓK

SOMOGY MEGYE

Csurgó, 2018. március 23.

Néhány évnyi kihagyás után újra volt megyei forduló Somogyban! Három csapat részvételével, családi hangulatban telt a március 23-án megrendezett esemény, melyen Perényi Balázs és Ákli Krisztián minősítették a látott produkciókat.

A **Boglári Játékszín** *A bajusz* című produkciója izgalmas, a kellékeket s a játzókat kreatívan használó munka volt, mely nagyon jó alaphangulatot teremtett a találkozóhoz. A produkció Arany János elbeszélő költeményét dolgozta fel, pontos, pergő ritmusú megfogalmazásban. A csoport a nap végén még egy plusz bábos etűdöt is bemutatott; az első munkájukhoz hasonlóan nagyon pontos, szervezett munkát láthattunk, mely magában hordozta a katarzis lehetőségét is.

A Somogysárdról érkezett **Betlehemesek** *Betlehemi játék* című munkája klasszikus betlehemi játék volt, melyet izgalmassá, többféleképpen értelmezhetővé tett, hogy Szűz Mária egyedül várta a Megváltót. A csoportot nagyon erős pedagógiai indíttatással, igazi közösségteremtő munkával segíti vezetője, ami a színpadon is érezhető volt. Külön kiemelném még a történetmesélő kisfiút, aki fiatal kora ellenére nagyon értelmezett és artikulált szövegmondással tette személyessé a produkciót.

A házigazdák, a **Csurgói Bábosok** *Robotjós* című produkciója szórakoztató, a nézőteret is aktívan használó előadás volt; számos izgalmas, bátor játzóki megoldással. A csoport nem elsősorban a fesztiválra készült; a második félév kezdetekor órai keretek között dolgozva jutottak el a látott munka bemutatójáig – bátorságukért külön köszönet!

A produkciók után a gyerekek közös drámajátékon vettek részt Szalai Ádám drámatanár vezetésével, mialatt a csoportvezetők megbeszéltek a látottakat a zsűri közreműködésével. A beszélgetésre alapvetően egymás segítése, a szakmai együttműködés közös keresése volt jellemző.

Bízunk abban, hogy március 23-i rendezvény olyan lépés, melyet újabbak követnek, hogy Somogy megye újra aktív részese legyen a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozók életének.

Jövőre találkozunk, találkozzunk Csurgón!

Ákli Krisztián

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE

Fegyvernek, 2018. március 23.

A Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó megyei rendezvényeinek sorában már évek óta ez első helyszín. A városka örömmel fogadja a Jász-Nagykun-Szolnok megyei színjátszókat. A programot évek óta az Annaházi Gyermek Táncegyüttes „kicsinyeinek” gyermekjátékokból összeállított műsora nyitja. A nézőtér telve apró és nagyobbacska gyerekekkel. Itt vannak kezdésre a játszó csoportok, és persze a szervezők nem bízzák a véletlenre, a helyi óvodások, kisiskolások is az előadások megtekintésére.

Ez a korosztály remek mérce, őszinte visszajelzés a színpadon történtek érthetőségét, tisztaságát, a játék átéltségét, a megjelenő érzelmek igaz voltát, a kellékek, díszletek, egyáltalán a színpadkép egységességét, funkcionalitását illetően. Igazi szakértő kis közönség. Minden évben izgalmas lehetőség a zsűrinek megfigyelni az előadások között a háta mögötti sorokban folyó beszélgetéseket, az óvó néninek, tanító néninek feltett kérdéseket. Mindig a lényegre tapintanak.

A gyermekszínjátszó találkozókön minden évben kérdés, hogyan is tölthetnénk meg a színháztermetet közönséggel, hiszen a fellépőknek attól lesz a színjátszás ünnepe, attól lesz igazi színpadi élmény a találkozó, ha telt ház előtt játszhatnak, ha egy egész teremnyi emberke nevet a vicceken, szurkol a jóknak, ha vágható a feszültség a csöndeknel. Fegyverneken ezt bátran és jól szervezik. Nem aggódnak azon, hogy megértik-e, hogy nekik való-e a téma, amiről a fellépők játszanak, hiszen tudják jól, a mai gyerekek nem burokból nőnek, rengeteg tapasztalattal, ismerettel rendelkeznek a világról, és már véleményük is van, 5-6 évesen is. A fegyverneki találkozó élmény a játszónak és élmény a nézőnek. Egy izgalmas, színes nap, mely mint egy igazi ünnep, kiránt a hétköznapiakból. Nemcsak az előadásokkal, hanem a szakmai beszélgetés idejére is: a helyi kézműves asszonyok alkotási lehetőséget kínálnak, a mozogni vágyóknak pedig a ritmus vonzásával táncház ad elfoglaltságot. S ha megpihennének, ott a művelődési ház nagy füves udvara. Apró odafigyelések, frappáns szervezés, kis ajándék, hatalmas torta minden csapatnak – mi más kellene még. „Alig költségből” színvonalas rendezvény az elhivatott, odaadó munkatársaknak és önkénteseknek köszönhetően.

És emellett idén ismét felére csökkent a csoportok száma. Mindössze három előadást élvezhettünk ebben az ideális közegben.

Zöldfülűek, Orczy Anna Általános Iskola Móra Ferenc Általános Iskola Tagintézménye, *A székelly menyecske meg a gyáva ördög*

Tukarc Piroska kihagyás után ismét megmutatkozott csoportjával, megmutatták, hol tartanak, mire képesek most. Megmutatták, hogy vannak erős figuráik, hogy szeretnek játszani, mesélni még felsősként is. Sőt, kiskamaszként a már bontakozó érzelmeket, pajzanságot is be tudják vinni, be tudják építeni, jobban mondva meg tudják mutatni a népmesében. Idén még kicsit bátortalanok voltak, nagyon igyekeztek mindent jól csinálni, egymásra figyelni, szépen mondani a szövegeket, megmutatni érzelmeket, megeleveníteni kapcsolókat a színpadon, és ez az igyekezet, valamint az első megmérettetés bizony látszott az előadásukon. Nagy öröm lenne látni, hogy jövőre hová jutnak! Biztos vagyok benne, hogy beérik a munkájuk, hiszen remek közösségként, jól vezetve, jó úton járnak.

Ropik, Teátrum Alapfokú Művészeti Iskola, Szolnok, *Hogy is van?*

Moldvai Ibolya rendkívül izgalmas játékba kezdett tanítványaival, mikor úgy döntöttek, hogy a Ropi kalandjait saját élményeiken, életükön átszűrve állítják színpadra. Korosztályuk napi problémáinak megfogalmazásával aktualizálták a történet alapjait. Beszélnek többek között a felnőttek és gyerekek közötti társas magányról, a kütyük nélküli egymásra figyelés fontosságáról. Ehhez ötleteik is vannak. Ilyen a gyerekek által indított, valójában minket, nézőket is szórólappal bevonó „Kikapcsolás! Kikapcsolódás!” kampány, amely közös sétára hív. Ezek a pillanatok erősek, és valóban az övék – vagány, vérbő játékot eredményeznek.

Csipp-csupp, Orczy Anna Általános Iskola, Fegyvernek, *Tavas az erdőben*

Sarkadi Andrea és Geröcs Eszter alsós gyerekekkel dolgozva igazán vidám, színes történetet tártak elénk az erdő élőlényeivel, tündéréivel. Játékuk nem volt hibátlan, de hisz első alkalommal szerepeltek ebben a felállításban közönség előtt. A tanulási folyamat elején járnak, tele nagyon izgalmas figurákkal, ötletekkel, játékszeretettel. Előadásukat a képi világ izléssége, a valódi együttes megmutatkozás jellemezte, megtalálva mindenki számára a tesztezhalló szerepet.

A látottak értékét jelzi, hogy három produkcióból kettőt is továbbjutásra javasoltunk. A fejlődés a megyében elvitathatatlan, csak éppen reményteljes csoportok eltűnése, távolmaradása (megszűnése?) az, ami kétségbeejtő.

Dolmány Mária

FEJÉR MEGYE

Székesfehérvár

Kicsit szomorúan konstatáltam, hogy idén Székesfehérváron csak kilenc csoport indul. A koromnál és a „Weörest” a kezdetektől szívemen viselőként emlékeztem még a 10-15 évvel ezelőtti találkozókra, amikor a nevezések itt kétnapos rendezvényt igényeltek. A Fejér Megyei Művelődési Központ és Művészetek Háza vállalta idén is a találkozó megrendezését. Gonda Emma, a rendezvény fő szervezője már azzal a hírrel fogadott, hogy az enyingi csoport betegség miatt sajnos lemondta a szereplést. A nap folyamán aztán még egy rossz hír: a kápolnásnyéki csoport nem érkezett meg, telefonálgatás, nem is jönnek.

Baracskáról Grácz László rendező két csoportot hozott. A *Klikk-klakk és a Zörgőszörny* című ötperces kis előadás a rémisztgetést, az ismeretlentől való félelemkeltést villantotta fel. A másik, nagylányokból álló **HarleyQueen Színpad** *Gyöngyök és gyémántok* című előadása pedig egy képzeletbeli alvilágban játszódó „hamupipőke” történetet választott. Jóságú mostohaanyát, züllött testvérrel és gonosz mostohaanyával, drogbárával, gyilkosságok, koldusokkal stb. A történet valós emberi viszonyt vagy valós embereket nem ábrázol, így egy rossz képregény maradt. Nagyon nagy a felelőssége a csoportvezető pedagógusoknak, hogy milyen értéket akarnak közvetíteni az előadásaikkal. Milyen alapanyagot választanak, majd ennek feldolgozása milyen minták követésére ösztönzi a rájuk bízott színjátszó gyerekeket... A szakmai beszélgetésre sajnos nem jött el a csoport vezetője.

A bodajki **Prikulics Gyermekszínház** *A walesi bárdok* színrevitelével tisztelgett az Arany János év előtt. A különböző életkorú gyerekekből álló együttes vezetője, Nagy Judit igyekezett minden színjátóját bemutatkozni segíteni. Voltak akrobatikus mutatványosok Edward szórakoztatására, a sokféle ételt egyenként felszolgáló szolgáló stb. Az előadás eklektikusságát mutatta, hogy a bárdok szereplése súlytalanra, időnként viccesre sikerült, ami az addigiakból nem következett: volt gitározni nem tudó fiú, aztán volt a *Házasodik a tücsök* című dal, és végül jött két napszemüveges énekes lány, ők voltak a Bárd-sisterek. A végén aztán ismét komorrá változott az előadás a levonuló tömeggel. Az előadásnak nagyon sok szereplője volt és nagyon eltérő életkorúak. Minden rendező tudja, hogy milyen nehéz feladat ez, pedagógiai viszont nagyon sok hozzájárulás van. Elismerésem az ilyen vállalkozásért.

Sárbogárdi **Petőfi Színpad** *Betonkacska* című előadásában Lackfi János *Fiúk dala*, illetve *Lányok dala* című versével dolgoztak, kiegészítve a saját ötleteikkel. A Leszkovszki Anna csoportvezető-rendező alapötletét, melynek során a lányok szájából elhangzó „csúfolókat” lányparókás fiúk, a fiúkat pedig fiúsapkás lányok adták elő, sajnos nem gondolták tovább. Az ötperces előadás utolsó percében, amikor már mindenki a saját nevében szólalt meg, hitelesek, őszinték és nagyon szerethetőek voltak. Több súlyt is elbírt ez a csapat.

Székesfehérvárról a **Kodócska** csoport a *Toldi* második énekét mutatta be Láposi Anita rendező irányításával. A nagyszámú szereplővel megvalósított előadás a tablókkal való történetmesélést, az érzelmek, indulatok külsőséges ábrázolását választotta. A színpad közepét elfoglaló hosszú asztal, körben székekkel, beszorította a játékosokat, statikussá tette a mintegy tíz perces produkciót.

Csukás István *A kiskakas* című meséjének feldolgozására vállalkozott Tömör Zsuzsa és F. Korcz Judit második osztályukkal, Abáról. A **Magocska** előadásában nagyon szépen átgondolt, pontos történetet láthattunk a kiskakasról, aki a hangját keresi. A darabválasztást szerencsésnek tartom, mert minden szereplő azonos módon tudott részt venni az előadásban, vidáman és önfeláldozóan voltak malacok, nyuszik, egerek stb. Érdekes térformákat használtak, természetesen tudtak megszólalni – üde és kedves produkció volt. A csoportvezetők célja volt, hogy képesek legyenek a gyerekek a jobb együttműködésre, koncentrációra, fegyelmezett munkára. A gyerekszínpadban ezek a nevelési célok úgy tudnak érvényesülni, hogy a résztvevőket a játék, a szereplés vágya motiválja, és persze, a csoportvezető személyéhez való kötődés sem elhanyagolható!

A székesfehérvári **Kossuth Színpad** előadása volt a nap legemlékezetesebb előadása. Az *Asszonyok tüköréből* című Móra Ferenc mesét játszották, melyhez Várhidi Attila feldolgozását használták. Ez a csoport is igen nagy létszámú volt és különböző életkorú gyerekekből állt. Vezetőjük és az előadás rendezője Dr. Kalmárné Várady Henriette Lilla. *A török és a magyar papucskészítő* vidám meséjét rendkívül nagy élvezettel és jókedvvel adták elő. Tudtak helyzeteket, karaktereket ábrázolni, értették a szituációkat és azokat elénk is tudták varázsolni. A produkcióban való felszabadult, de mégis fegyelmezett részvételből következtetni lehet az otthoni tudatos és elmélyült alkotómunkára. Élvezték a játékosok az előadást és mi is, együtt a közönséggel!

A Kossuth Színpad előadását javasoltuk Regős János zsűritársammal a pécsi regionális találkozón való részvételre.

Szakall Judit

VESZPRÉM MEGYE

Pétfürdő

Egy munkaszombat, amely a Veszprém megyeieknek a gyermekszínházi ünnepéről szólt. A rendezvény hagyományai szerint Pétfürdőn a szervezők, a helyi polgármester és a zsűri is köszönti a gyerekeket. A polgármester asszony ezután a zsűri harmadik tagjaként végig is nézte a teljes programot, és gondolataival gazdagította az értékelést. Példamutató ez a figyelem és érdeklődés.

Pétfürdőn tizenkét csoport mutatkozott be. Láttunk tisztán mozgással mesélést, klasszikus történeteket, meséket, saját gondolatokból fűzött játékokat, irodalmi műsort nagyszínpadon és kamaratérben. A szervezők lehetőséget biztosítottak a csoportoknak, hogy a nagyszínpad mellett kamaratérben is választhassanak, és jó néhány csoport élt is ezzel. Így a közönséget is mozgatni tudták, az átállásokra is jóval több idő jutott, miközben a váltott helyszínekkel pörgött az esemény. Lehetőség adódott nagyobbacska szünetekre, hogy a zárt színházteremből kimenjünk a fényre, ami nagyon sokat segíthet a figyelemben. A csoportok nem rohanás-ként, nem színpadra lökés-ként élték meg a találkozót, mindenkinek jutott idő a bekészülésre, a ráhangolódásra. Köszönet érte!

Általában nagy odafigyeléssel készített, a pedagógiai munkában kiemelkedő előadásokat láttunk, rengeteg friss, a gyerekekből kiinduló ötlettel, gondolattal. Azok a csoportvezetők, csoportok, akik a többiek előadását is figyelemmel kísérték, rengeteg ötlettel gazdagodhattak, sokat tanulhattak egymástól.

A nap mindjárt egy olyan előadással kezdődött, amely valóban példaértékű. A veszprémi **Kozmutzások Színvilág csoportja** Ágnes asszony történetét dolgozta fel, Neuburger Éva vezetésével. A speciális iskola színjátszói pusztán mozgással elevenítették meg a ballada eseményeit, Ágnes asszony történetét. Ez az a nyelv, amit a csoport tagjai értenek, tudnak, remekül használnak a színpadon. Segítőkkel dolgozva mindegyiküknek lehetőséget teremtettek az önkifejezésre, és nem is akárhogyan. Remek eszközhasználattal, briliáns szereplőválasztással és „színesvezetéssel” olyan tiszta, magától értetődő, egyszerű és mégis átütő erejű képek használatával, hogy csakis irigykedéssel beszélhetünk róla: „Ez miért nem nekünk jutott eszünkbe?”. Megmutatják a közösség mellett kívülállóként, kirekesztettként, mégis elfogadottként, a jóformán az örület határán létező asszony történetét. Nem akarják eljátszani a bánatba, büntudatba beleőrülést, csak a körülmények, a közösség, a lét okozta fájdalmat mutatják meg, miközben egészen borzongató módon a teljes előadás, a főszereplő minden mozdulata, teljes színpadi létezése egy felsőbb szférához tartozó nyugalmat áraszt. Több előadásban is megtapasztalhattuk a figyelemmel párosult felszabadultságot. Ilyen volt a **Pereszke csoport**, akik *Borsszem Jankó* történetét dolgozták fel Fésüs Éva és Kálmán Andrásné segítségével: rengeteg játékos ötlettel, vidámsággal, saját fiú-lány kapcsolataikra kivetítve a mese viszonyrendszerét. Ügyesen bánnak mindenféle játék- és háztartási eszközzel, melyekkel zeneileg is aláfestik előadásukat. Rengeteg zeneiség van a csoportban, amire a vezetők építenek is. De ilyen volt az magyarpolányi **Atombomba A suli** című előadása Benkó Zsófia Anna vezetésével. Itt is nagyon sokat számított a zeneiség, a dal, amelyet remekül megformált kórusként adtak elő, s amely végig kísérte, tagolta, vezette előadásukat. Rengeteg humorral, iróniával és öniróniával mutatják be az iskolai életet, viszonyokat. Mindkét csoport vezetője megtalálta egy-egy formát, helyzetet, eszközt, amely alapot biztosít a gyerekek felszabadult játékához, miközben a keret mindkét esetben megadja a kapaszkodót a szereplőknek, akik minden pillanatban tudják, hol vannak, mit akarnak közvetíteni felénk. Így a felszabadultságuk színpadi rendezettséggel párosulhat.

Ki kell még emelnem Benkó Zsófia Anna másik előadását, az **Alakváltó Kaméleonok A Fonal** című produkcióját. A kamaszlányok problémáit feldolgozó – klasszikus szerkezetű tündérmesébe burkolt – életjátékukat a remekül megválasztott kellék segíti. A kapcsolatokat, a viszonyokat, kötések erejét, a kötelezettségeket, a lázadást, a kiszakadást, majd a választott új közegben az újabb kapcsolatok általi újabb kötöttséget remekül szimbolizálja az általuk használt gombolyag.

Említhetnénk még jó néhány ötletet, izgalmas részletet további előadásokból, hiszen ezen a napon rengeteg „ellopni” való megoldással találkoztunk. Amiért éppen ezeket emeltem ki, annak oka az egyszerűségük, amivel segítik, vezetik a játékosokat, mégsem telepszenek rá, nem nyomják el a gyerekek játékát.

Dolmány Mária

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE

Kisvárda

A XXVII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei fordulójának a Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza adott otthont idén is. A Művészetek Háza színházterme kiváló lehetőséget biztosított a csoportoknak arra, hogy megnézzék egymást a színpadon, és hogy a találkozó

egyik legfőbb célja, a kölcsönös tapasztalat- és élménycsere teljesüljön. Örömmel számolhatok be arról, hogy a csoportok minden előadáson nagy létszámmal képviselték magukat – a csoportvezetők külön kérése volt a gyerekek felé, hogy nézzék meg a többiek produkcióit is. Tizenegy csoport mutatta be munkáját a rendezvényen.

Gézengúzok, Újfehértó – Osztályképek

Szerencsére van a világban olyan, ami nem változik. Például, hogy a gyerekek időnként nem akarnak iskolába menni, és nem restek a legkreatívabb taktikákat mozgósítani annak érdekében, hogy szüleiket meggyőzzék az otthonmaradás szükségességéről. Ezt a témát járják körül az újfehértói Gézengúzok. Látható, hogy az anyag teljesen a gyerekek sajátja, ők találták ki, ők improvizálták a szituációkat. Éppen ezért fesztelenek és lazák voltak a színpadon, nagy lendülettel meséltek nekünk ezekről a hétköznapi, de nem jelentéktelen, őket körülvevő iskolai nehézségekről. Külön előnye az előadásnak, amitől a leginkább működővé válik, hogy a foglalkozásokon használt játékokat és gyakorlatokat beépítették a jelenetekbe, sőt olykor ezek adták a jelenetek vázát (stop játék, slow motion mozgás, tapsra határozott impulzus stb.). Mivel ezekben a játékokban nagy határozottsággal mozogtak a játszó, ismerik és szeretik ezeket, a mesélnivaló hitelessé, magabiztossá és szórakoztatóvá vált. Akkor vált volna a téma igazi történetté, ha a csoport mer kicsit mélyebbre ásni az iskolai nehézségek és problémák rengetegében. Ha mernek konfliktusokban, feszültségekben és feloldásokban gondolkodni. Ha igazi tétje lett volna az iskolai szituációknak. Biztos vagyok benne, hogy ez meg fog történni, nagyon jó úton haladnak.

Együtt, Nagyhalász – *A rút kiskacsa*

A csoport feldolgozásában *A rút kiskacsa* története az iskolában csúfolt, szekált és kiközösített gyerekekkel került párhuzamba. Ennek színpadra állítására erős látványvilágot találtak ki. A fények játékaival, leplekkel és nagyon ötletesen, papírból hajtogatott legyezőkkel hoztak létre markáns hangulatot az előadás egészében. Meghatóan egyszerű és szép eszközökkel sikerült pontosan megjeleníteni a mesét. Miközben a mese világa szépen épült, az előadás közben fokozatosan tűnt el az iskolában csúfolt gyermek szála, a produkció végére pedig teljesen elveszett. Sajnáltam ezt, mert izgatottan vártam, hogy milyen megoldással tér vissza a csoport a valóságba. Hogyan köti majd össze a mesét a valósággal, és mi lesz a sorsa a csúfolt kislánynak? Talán a papírlegyezők és leplek mozgását érdemes lehet még tovább gondolni, számos izgalmas lehetőség rejlik még bennük, sok-sok mesélő koreográfia lehetősége. Örültem volna, ha látom is, nemcsak hallok a rút kiskacsa történetét mesélő kislányt. Érdemes lehet őt is a mese még szervezesebb részévé tenni. Nagyon izgalmas látványvilágot kaptunk a csoporttól, bárcsak mindig így nézhetnénk/hallhatnánk meséket.

Rivalda, Nyíregyháza – *Gyere haza, Mikkamakka, mert jönnek a pomogácsok*

Már a kezdőképben nyilvánvaló, hogy a színpadon fegyelmezett, képzett és magabiztos játszókat látunk. Minden karakter pontosan kidolgozott és felépített, illetve látszik, hogy a szereposztás abszolút a gyerekekre szabott. Éppen ebből adódhatott, hogy a saját szerepében mindenki jól érezte magát és oldottan, felszabadultan építették az előadás világát. Mindig jól esik ezt látni. A Zordonbordont játszó fiú játéka kifejezetten erős alakítás, átgondolt volt és felépített. A legtöbb humor forrása is épp ez a karakter. Szép és pontos reakciókat adtak egymásra a játszó, magas fokon működött a csapatmunka és az egymásra figyelés. Ez, úgy gondolom az alapozást dicséri, a játszó mindig tudták, hogy mit miért csinálnak, illetve mi miért történik a színpadon. A továbbiakban érdemes lehet eljátszadozni a térben felállított létra és pad előadásbeli funkciójával. Hogy mindig legyen valami plusz jelentésük, vagy jelentsenek mindig más helyszínt. Ez talán a játszóknak is újabb lendületet és plusz akciókat jelenthet. Sok lehetőség van még az előadásban, ami további megmunkálást igényelhet. Csak a színjátzó és a produkció javára válhat, ha a gyerekek fantáziájának és ötleteinek nagyobb teret enged a rendezés. Gondolok itt a valódi helyzetek kialakítására, a szabadabb akciók és reakciók indítására, a játszó humorának szabad megjelenítésére, a spontaneitásra és a rugalmasságra. Hadd tegyék még inkább a magukévá a játék világát, kicsit lazábbra engedve a sok szöveget.

Margaréta Színjátzó, Nyíregyháza – *Füles születésnapja*

A csoport először lépett színpadra a WSO keretein belül és rögtön nagy sikert arattak. Nagy létszámú a csoport, amely nagyon vegyes korosztályú gyerekekből áll. A produkciót leginkább összművészeti alkotásnak nevezhetjük. A csoport bemutatkozó leírásában látható, hogy a gyerekek a zenés/táncos formát kedvelik leginkább. Táncból és énekből nem is volt hiány. Elbűvölő volt az a lelkesedés és élvezet, ahogyan a csoport részt vett az előadásban. Igazi közösségi élmény volt. Kicsik és nagyok egymásra figyelve és egymást segítve éltek a színpadon. A nap legerősebb hatású színházi pillanata volt számomra, amikor egy csapatnyi pici kislány katicabogarakként (profli katicás jelmezben) egy elektronikus diszkózenére lejtett koreográfia után, hirtelen, a jelnyelvet használva, az Istenhez suttogtak el egy fohászt. A két hangulat között akkora volt a kontraszt és olyan őszintévé vált a pillanat, hogy a nézőtérben is besűrűsödött a levegő. A játszó szövegmon-

dásán, a dramaturgián és a szituációk felépítésén van még mit dolgozni, de a csoport olyan lélekkel működik együtt az előadásban, hogy a színjátszás egyik legfőbb lényegét már megtalálták.

Kincskeresők, Nagyhalász – *Az alagút*

A csoport nagyon izgalmas alapanyagot választott magának. Dürrenmatt *Az alagút* című novelláját dolgozták színpadra. A játzók élethelyzetéhez igazított módon, iskolai, egymást bántó és szakáló közegbe helyezték az kiinduló szituációt. Egy osztály osztályfőnök nélkül (mert ő a következő megállónál csatlakozna) felszáll a vonatra. De a novellából is ismeretes módon, egy sötét alagút nem ér véget, a vonaton pedig teljesen egyedül maradnak. Izgalmas helyzet. Mit kezd egymással egy csapat gyerek? A széthúzó közösségből hogyan lesz, lesz-e összetartás? Hogyan ér véget a történet? Ilyen és sok ehhez hasonló kérdést vetett fel bennem az előadás, rögtön a nyitóképtől kezdve. Nyilvánvaló, hogy a játzók választása is ez a novella, hiszen nagy energiákkal és erős jelenléttel éltek a színpadon. A megérintettségük kézzelfogható volt. Nem ritka, hogy a színjátszók igen komoly témákat hoznak be a foglalkozásokra, a csoportba. Itt is megjelent jó néhány: alkoholistá apa, családon belüli erőszak, megalázás, megszegyenülés stb. Érdekes ezekkel a témákkal nem csak a felszínen foglalkozni, hanem akár útjelzőként, akár a feloldás utáni kutakodásként, mélyebben dolgozni. Az előadás még ott tart, hogy a felszínen említi ezeket a problémákat. Ráadásul nem érkezik rájuk sem feloldás, sem plusz gondolat a problémákkal kapcsolatban. Ha drámai témát drámai előadásmóddal, drámai felhanggal, drámai eszközökkel jelenítünk meg, nem ritka, hogy a néző számára kiürül a téma – nem éri el a várt hatást. Pedig megérdemelné. Az előadásnak egyelőre nincs vége. Lehet, hogy pont ez a csoport szándéka. De engem, nézőt, pont rossz pillanatban hagyott egyedül és bizonytalanságban. Remélem, hogy a játzók nem. A csoport minden tagja nagy energiával rendelkezik színpadon. Sok kitartást kívánok a további munkához – remélem, hogy lesz ilyen, hiszen az izgalmas téma és alapanyag, valamint a csapat jelenléte és energiája több mint alkalmas rá.

Csodavarázs, Ibrány – *Karácsonyi csoda (Hol lakik a mikulás?)*

A csoport egy árvaházi közegbe helyezett témát jár körül. A téma igencsak összetett. Csak az én olvasatomat tudom itt megosztani: nekem az előadás a hitről mesélt. Arról, hogy egyedül maradt gyerekeknek mi az, ami támaszt, kapaszkodót és vigaszt nyújthat. Nagy értéke volt az előadásnak, hogy a legnagyobb ilyen kapaszkodónak – az én értelmezésemben – az összetartozást és a közösség erejét emelte ki. A gyerekek ebben az előadásban hittek a csodában, egészen konkrétan itt és most a tálapóban. A felnőttek az elején még nem. Szerencsére a végére ők is meggyőzőhetővé váltak. Dramaturgiailag kicsit nehézkesen épült az előadás, hirtelen és néhányszor indokolatlan váltásokkal. De ez önmagában nem is biztos, hogy lényeges. Akkor lenne az, ha a játzók számára sem világosak a motivációk, hogy mit miért cselekednek, vagy mondanak a színpadon. Számomra az ének és táncbetétek nem váltak az előadás szerves részévé, illetve nem váltak színházi jelekké. Nehezen kapcsoltam ezeket az előadás világához, de azt is éreztem, hogy csak igazán kicsi átgondolás kell a csapatnak ahhoz, hogy ezt megoldják. Talán érdemes lenne a játzókot még inkább szabadjára engedni, hogy gesztusaikat és ötleteiket többször és még változatosabb formában mutathassák meg, a saját kreativitásuk alapján. További aktív együtt játszást kívánok a csapatnak, és erőt ahhoz, hogy továbbra is tanítsák a felnőtteket hinni. Majdnem mindegy miben.

Menő Manó, Ajak – *A brémai muzsikusok*

A csoport tagjai, a bemutatkozó szövegük és az előadás alapján is, szeretnek „állatot játszani”, főleg, ha a kedvenceikről van szó. Ez tagadhatatlan volt az előadás láttán. A játzók akkor voltak elemükben, ha futhattak, ha a gengsztereket üldözhetek – mindegy, csak intenzív legyen. Öröm volt látni az előadás gengsztercsapatát, akik büszkén adták elő a saját maguk összeállította gengszteréneket, gengsztertáncot. Az előadás is akkor működött igazán, amikor a szöveg után, szöveg alatt, szöveg előtt intenzív mozgásra volt lehetőség. Érdekes erre nagy hangsúlyt fektetni és kicsit kevesebb szöveggel, több mozgással dolgozni, hiszen látványosan felszabadultak voltak a játzók ilyen helyzetekben. A teret magabiztosan használták az előadás egésze alatt, az volt a megérzésem, hogy ez a drámaórákkal történő alapozás és nem a véletlen eredménye. Minél több örömet és lehetőséget kívánok a csoportnak a kedvenc állataik megformálásához, és mindig ahhoz, amit nagy kedvvel és hasonló nagy lendülettel szeretnek csinálni.

Szorgi Deák, Szorgalmatos – *Ilók és Mihók*

A csoport izgalmas módon kalauzolt bennünket az archaikus népi világba, és még izgalmasabban vegyítette azt a mai technika-fókuszú világgal. Tette ezt rögtön a kezdőképpel. Népviseletbe öltözött rátermett fiúk telefont nyomkodnak unottan, egymás társaságában. A keretjáték épp erre a képre épült, egyetlen barátjuk igyekszik kirángatni barátait és a lányokat ebből az állapotból, játékra invitálva őket, sikertelenül. A fiú elmondja, hogy a nagymamája nagyon izgalmas meséket szokott mondani, hallgassák meg ők is. Ezen a ponton indult Ilók és Mihók története. Az előadás tananyagának is kiváló, azzal a szándékkal, hogy a fiatalok kö-

zelebb kerülhessenek a népi játékokhoz, megismerjék az akkori eszközöket, tevékenységeket. A színjátások folyton színpadon voltak, mindig volt mit cselekedniük, így hiteles és élvezhető módon épült az előadás világa. Egy idő után a háttér cselekvések és helyzetek állandósultak és monotonná váltak, tartalmilag kissé kiürültek. Ezen érdemes lehet a jövőben még dolgozni, hogy még több ötlettel és cselekvéssel töltsék fel a jelenlétet. Itt is érvényesült az a gondolat, hogy ha kevésbé ragaszkodott volna a játék a szöveghez, és inkább a szöveg által teremtett szituációk játékosságára fókuszált volna, a játékosok talán még inkább megerősödnek intenzitásában és a játékban egyaránt.

Huncutkák, Ajak – Kőműves Kelemen

A nap legkülönlegesebb és legbátrabb formanyelvi vállalása a Huncutkák csoport *Kőműves Kelemen* című előadásához kötődik. Néhány mondattal csupán, de annál több ritmus- és hangjátékkal, a játékosok jelenlétére épülő képpel igazán izgalmas, a történethez passzoló világ épült fel a színpadon. Már pusztán a jelmezek képi hatása megteremtette az alaphangulatot. A fekete ruhában játszó fiúk és egyetlenegy fehér ruhában belépő lány szép kontrasztot hozott létre. Már ebben megjelent az a hihetetlen dilemma, ami markáns ebben a történetben. Még több plusz gondolat elfért volna az előadásban: azok a gondolatok, amelyek megfogták a színjátékosokat a *Kőműves Kelemen* című műből. A ritmusok és a képek megadták a produkció alapintenzitását, mégis azt éreztem, hogy bőven az alatt mozog ez a szint, mint amire a csoport képes. Néhány ponton a valódi feszültséget hiányoltam az előadásból: olyan feszültséget, amitől ez az erős csapat karnyújtásnyira van. Például, ha a körből kiszabadulni akaró lány előtt valóban bezáródnak a kapuk, és a fiúk célja az, hogy tényleg ne engedjék ki a körből, a lány célja pedig tényleg az, hogy kiszabaduljon, ha ez a küzdelem nem csak eljátszott, hanem igazi egymásnak feszüléssel jár, automatikusan megteremtődhet az érezhető feszültség a színpadon – és az valódi feszültséget teremthet a nézőtérben is. Nagyon szorítok annak, hogy a csoport tovább dolgozzon ezen az előadáson, mert izgalmas anyag született.

Nyírbátori Diákszínpad – A fájós fogú oroszlán

Az előadás rögtön a díszlettel megragadta a nézőtér figyelmét. Aztán a játékosok megjelenése a színpadon továbbra is megtartotta. Beszédtechnikában, színpadi jelenlétben, karakterformálásban, a térrel való munkában meglepően képzett színjátékosokat láttunk. Az volt az érzésem, hogy a gyerekek rendszeres komplex színházi képzést kaphatnak, olyannyira rutinosan és magabiztosan dolgoznak színpadon. Az egyetlen hiányt számomra az jelentette, hogy nem igazán voltak olyan helyzetek és szituációk, melyekben úgy igazán kijátszhatták volna magukat a játékosok, tudásukhoz és képzettségükhöz illően. A csoport vezetője a szakmai beszélgetésen elmondta, hogy a darab a gyerekek szerelem-előadása, imádják játszani. Ez teljes mértékben látszott is. Ahogy az is, hogy ez az előadás a játékosok egy korábbi érettségi szintjéhez passzolhat. Ők most már bőven túl vannak játékok erősségében a történet adta lehetőségeken. Az a drámás képzés, amit kapnak erős és működik. Érdeklődve és nagy kíváncsisággal várom, hogy mit állítanak színpadra a jövőben.

Huncutkák Utánpótlás, Ajak – A három együgyű lány

A csoport *A három együgyű lány* meséjét dolgozta színpadra. Látható volt, hogy nagyon szeretik ezt a mesét, és az is szemmel látható volt, hogy a játékosok izgatottan várták, hogy elmesélhessék a közönségnek. A kánászlegényt alakító fiú nagy derűtséget okozott a disznókat hajtó improvizációjával. Természetes volt a játék és őszinte, nem is igazán tud más lenni, ha a játékos saját ötleteivel és saját mondataival tölti fel a játékot. Az előadásban még több ilyen improvizáció elfért volna az anyától és a három leánytól is. Ebben az előadásban néhány helyzetben jelzésértékű gesztus és szituáció jelent meg, amit a későbbiekben érdemes több játékkal feltölteni.

Herczeg Dia

PEST MEGYE

Csepel, Tököl

Felszabadulás – amióta az úgynevezett felnőtt színház esztétikai értelemben is egyre többféle Kelet-Európában is (dokumentumszínház, fórumszínház, polgári dráma icipici terekben, köznapi értelemben vett „természetes” előadásmóddal), azóta új perspektívák nyíltak a gyermek- és diákszínjátszás színházi kanonizációjában; mert egyre több „felnőtt” színházi alkotó is pontosan azt keresi (vagy kereshetné), amit a gyermek- és diákszínjátszás jó esetben tud.

Így például a **Gödöllői Gubancolók** előadása, *A koboldok földjén* Kovács Éva rendezésében azért olyan erős esztétikai értelemben is, mert érződik belőle a bemutatót megelőző pedagógiai munka, a próbafolyamat, hogy a játékosok és a drámatanárok cinkos együttműködéséből született. Ki is derül, hogy a szövevényes történet

egy, a félév során közösen írt mese: ha a kívülálló számára nem is feltétlenül követhető minden, a csoport-atmoszférába nézőként is bebocsátást nyerünk. Ugyanezzel a nagyon fiatal korosztállyal készült Almássy Bettina rendezésében a **Kerepeske gombocska jócsontok csapata** *Légy okosabb!* című előadása is: bár a szerző darabját a játszók sorról sorra betanulták, a Kerepesi Széchenyi Általános Iskola játszóinak mégis igazán teszük annak minden kedvesen didaktikus sorát, ebben a szimpatikusan és mélyen fakivágás ellenes előadásban. Külön szeretném kiemelni a recycling-jelmezeket, amelyek szintén az iskola tanulóinak munkái, és amelyekhez fogható még nem láttam a gyermekszínházban. E korosztály előadásai között még az **Érdi Hangyácskák** szerkesztett játékát szeretném megemlíteni az Érdi Körösi Csoma Sándor Általános Iskolából Nagyné Balázs Gabriella betanításában, elsősorban a játszók, és főként a lila ruhás kislány miatt, akire bár alig osztottak szöveget, az egész előadást némán végig tátogetta: nem tudtam levenni róla a szemem. Az **Art osztály kék csoportjának** *A kis kockás izé* című előadása (a szigetmonostori Zöld Körzeti Általános Iskola és AMI bemutatója Kas Kriszta rendezésében) mindenkinek lehetőséget teremt a bemutatkozásra, mindenki kitalálhatja rögtön az első képből, mire fogja használni a „kis kockás izét”, ráadásul a gyerekek nyelvén „kortársiasítja” a népmesét.

Szintén a diákokra irányuló nagymértékű figyelemről árulkodik a budapesti Izgó-mozgó Színpad előadása a Vigyázó Sándor Általános Iskolából. A *Finnya* Almássy Bettina rendezésében ismét a szerző darabja, egyben alázatos elfogadása a közösséget éppen aktuálisan foglalkoztató problémakörnek: bár nem mélyebbnek, mint a rossz menzakereslet kifogásolásának. Ugyanakkor pontosan ki lehet következtetni, hogy a darab a játszókérdésfelvetéseiből íródott, járulékosan pedig a szülői elhanyagolás problémája is megjelenik.

Ebben a műfajban azonban a próbafolyamat fontossága olykor felül is írhatja a bemutatóét. Így a feldolgozó folyamat komoly erényei miatt emlitem először is a ritkán bemutatásra kerülő Pilinszky-művet, a *KZ-oratóriumot*, amellyel egy gyermekszínház fesztiválon végképp váratlan a találkozás. De még fontosabb maga a próbafolyamat, amely arról tanúskodik, hogy a diákok felismerték a gyűlöletbeszéd és a jelen közötti párhuzam lehetőségét is. Ugyanakkor a gödöllői Garatreszelő Grétakör előadása számos kérdést is fölvet: mennyire magától értetődő, hogy a haláltáborok ismert dokumentumfotói megszokott mozgásszínházi nyelven kerülnek megjelenítésre? Kívülről, a többi diák számára mennyiben képződik meg a játszókérdés számára a próbafolyamat alatt evidenssé vált párhuzam – a mai társadalomban jelen lévő gyűlölet és a műben megjelenő népirrás között? Felveti-e az előadás azt is, hogy akár én, a néző is lehetek az elkövető? Bár az előadásban talán több tekintetben külön válik pedagógia és esztétika, rendkívül fontosnak tartom, hogy a próbafolyamat során e kérdések előkerültek az csoportban.

Ahogy az is, hogy a *Hibbant históriák* szerzője Péntekné Hegedűs Rita rendezésében egy kilencedikes diák: aki ezáltal lehetőséget kapott arra, hogy a dabasi TGM Színtár-suli csapata színpadon is kipróbálja a megírt művet, nem utolsósorban pedig ezáltal a diák megbecsültsége is növekedjen saját közegében. Szintén a pedagógiai kérdésfelvetés miatt emlitem a nekem legkedvesebb című *Tessék engem megdicsérni!*-t: a szigetmentmiskolci Kuckó Színpad Vajler Kovács Etelka és Lajter Enikő rendezésében nem kisebb kérdést választott feldolgozás céljára, mint amitől nem mellesleg az egész magyar társadalom is szenved: a kritikaturés hiányát. Szorongással, félelemmel és főbiákkal dolgozik *A fiú, aki Félelemre vágyott* (a veresegyházi Tűzmadarak produkciója). Ácsné Csáki Ildikó rendezése egyelőre inkább a főbiákról szól, mint a szorongásokról, ugyanakkor a próbafolyamat terápiás hatással is bírt számos játszó számára, az egyes főbiákkal való ismételt találkozásnak köszönhetően. Ebben a vonatkozásban szeretném kiemelni Kis Szabolcs mindkét rendezését az AMI Színkör kicsi és nagy csoportjával. A csepeli Nagy Imre Általános Iskola és AMI kiscsoportja Kis Szabolcsnak köszönhetően idén elkezdett olvasni: olyasmit, amit ebben az életkorban szokás, főleg a lányok esetében. A *Váratlan utazás* színrevitelének egyes gyengeségei ellenére a *Szülők nélkül felhőtlen az élet* című előadásból egy „pöttyös könyv” felfedezésének öröme érződik, különösen a Sarah és Felicity szerepében látható barátnők esetében. A nagyok bemutatója pedig nem véletlenül kapott a lendületes játékért különdíjat és ezüst minősítése ellenére is lehetőséget a továbbjutásra: *A repülő osztályból* árad a csapatszellem.

Két előadás is elköteleződött a görög mítoszok iránti érdeklődés felkeltéséért. Az *Odüsszeia* a kistarcsai Zsákhangya Nyüzsiszínház bemutatója. A Simándy József Általános Iskola és AMI előadása sok-sok ötlettel és a tehetségkutatók keretjékével szereteti meg játszóival az idegen és igen bonyolult történetet (rendezte: Nagy Mónika és Cziffer Veronika). A *Párisz almája* címéhez híven szintén elmeséli az „almás sztorit”, de külön öröm, hogy itt az *Odüsszeiánál* sokkal ritkábban elővett *Iliászt* ismerhetik meg Nagy Brigitta csoportjának tagjai. Muszáj azonban szólni a Szikra Színház csoport *Iliászá*nak még egy különlegességéről: hiszen **gyönyörű Heléniája** egy szemüveges kislány. Ez az állítás különösen fontos akkor, amikor még a legjobb előadások is tartani látszanak magukat a társadalomban legszélesebb körben elterjedt szépségideál viszaigazolásához, mind a férfiak, de különösképpen a nők esetében.

Végül kiemelném Körömi Gáborék előadását, a G.B.Cs *Tanulmányi kirándulását*, amely számomra a legmaradandóbb élménynek bizonyult a két nap során – és nem csak az itt is megjelenő ellenszereposztás miatt. Hanem mert védett, biztonságos és felszabadító keretet teremt az iskolával szembeni indulatok cinkos kibeszélésére azzal együtt, hogy túl is mutat konkrét témáján. Az elnyomó és hatalmukkal visszaélő tanárokon keresztül pontosan példázza a szélesebb értelemben vett magyar társadalmat, miközben nem egyoldalú: lehetőséget ad a diákoknak arra is, hogy eljátsszák hibáztatott tanáraikat és maguk próbálják ki, tényleg tudnak-e jobbak lenni náluk. A csepeli Nagy Imre Általános Iskola és AMI drámatanára láthatóan minden diákra egyformán figyel. Azt a kis vörös hajú lányt ülteti a „busz” legfeltűnőbb ülésére, aki introvertáltsága miatt aligha kapna ilyen kitüntetett helyet az ország valamennyi színpadán. Pedig sajnálhatják, mert le sem lehet róla venni a szemünket, annyira felszabadult, annyira önmaga (egyébként egyedül ő ül máshogy a széken). A néző úgy érezheti, hogy bizonyos fokig megismerte: számomra erről a találkozásról szól a színház.

Herczog Noémi

HAJDÚ-BIHAR MEGYE

Hajdúnánás

Hajdú-Bihar megyében évek hosszú sora óta Hajdúnánás a gyermekszínjátszó találkozó stabil bázisa. Köszönhető ez Herman Attila elhivatottságának, és munkatársai odaadó szervezői munkájának. Hajdúnánáson a gyermekszínjátszók mindig nagy figyelmet kapnak, a technikai személyzet, a szervezés, sőt a városvezetés részéről is. A polgármester maga is a mai napig aktív színjátszó, számára teljesen természetes, hogy megtisztelje figyelmével a rendezvényt, például azzal, hogy a megnyitón minden alkalommal köszönti a gyerekeket. Hajdúnánáson nagy figyelmet fordítanak a csoportok igényeinek kiszolgálására, mind a technikát, mind a szervezést illetően. Így volt ez idén is – így történhetett, hogy már pénteken kora este elindult a találkozó a **Tied a színpad!** hajdúnánási csoport *János vitéz, avagy Like Johnny* című előadásával, mivel a csoport címszereplője szombaton szavalóversenyre utazott.

Társaságunk közgyűlése a hosszú idő óta kifogyhatatlan energiával végzett szervezőmunkájáért az országos rendezvénysorozat záró eseményén, Debrecenben, a fesztiválon a Magyar Gyermekszínjátszás Patrónusa díjjal köszönte meg Hermann Attila munkáját.

Bár az elmúlt években – a fentiek ellenére – sajnos egyre kevesebb csoport jelentkezik a megyében, a találkozó így is sok értékes, izgalmas pillanatot tartogatott.

Jeles Éva már említett csoportja remekül bánik a kellékekkel, amiket izgalmasan, színesen használnak. Az előadás egészén az átgondolás igénye látszik, bár a megoldások még néhol suták, vagy talán az idő hiányában „elsőkörösek”. Az elkövetkező években, ezen az úton haladva, nem elfogadva ez első felmerülő ötletet, hanem játszadózva, keresgélve, valódi színházi pillanatokot várhatunk tőlük.

Csipetkék, Ebes, *A kamra hősei*: a Bálintné Bagdi Ibolya által vezetett csemeték hatalmas fegyelemmel és egymásra figyeléssel játsszák a kamrában rekedt egerek csapatát, akik folyamatosan vezért keresnek maguknak a kitéréshez, persze rendre sikertelenül. Pontosan tartják a kitalált formákat, kapcsolatokat. Pont annyit vállaltak, olyan mesét választottak, amiben megmutathatták a tudásukat.

Huncutkák, Nagyvárad, *A lusta pékinas*: Rusz Csilla már jó néhány kisiskolást nevelt fel a színjáték, a dráma alkalmazásával. Idén új osztályával, az iskolát épphogy elkezdő kicsikkel érkeztek. Ismét fergeteges népmese-feldolgozást láthattunk tőlük, gyönyörűen mondott szövegekkel, remek csapatmunkával, valódi gyerekjátékkal. A bábbal, a humorral is egészen profi módon bánnak.

Alföld Gyermekszínpad, Debrecen, *Bab Berci jót tesz*: Várhidi Attila tanítványai, mint mindig, nagyon bátran, nagyon vagányan játszanak, kiválóan teremtenek kapcsolatot a közönséggel. Erőteljesek, magabiztosak, vidám játékuk betölti a termet, függetlenül attól, hogy előadásuk nem hibátlan.

Móka és Kincskeresők, Hajdúdorog, *Légyvadászat*: Benczéné Mátyási Katalin és Kárádiné Gurbán Edit csoportjának meséjében nem csupán az alaptörténet jelenik meg, hanem jó néhány más, klasszikus mesére is utalást tesznek. A csoportvezetők remek pedagógiai érzékkel adták meg a lehetőséget a kiskamasz lánykák-nak, hogy megmutathassák magukat a színpadon, hogy fecseghessenek, játszhassanak.

Katedra Színházi Műhely – felső tagozat, Debrecen, *Párhuzamok*: Jósza Zoltán vezetésével a csoport saját gondolatait, a saját korosztályuk problémáit dolgozza fel. A rendező jól használja fel a csoporttagok adottságait, hogy tudnak és akarnak is énekelni, dallal kifejezni túláradó, megfogalmazhatatlannak tűnő ér-

zelmeiket. Izgalmas keretjáték visz végig a történeten, egy utazás formájában, míg eljutunk a csúcspontig, a valódi vallomásig. Játékuk bár nem hibátlan, de mély, és átgondolt szintjei, a gyerekek elhivatottsága, közlésvágya átlendít ezeken.

És itt voltak a **Görbeházi Soknevűek**, Görbeháza, *A soknevű hercegúrfi* című előadásukkal, Földváriné Varga Viktória vezetésével, vagy az **AranyosKoméDiások** (Bagamér-Kokad) *A székely leány házasodik* című előadással, Molnárné Pelei Anna irányításával, a **Kamaszok Ifjúsági Színjátszó Társulat** Marosvásárhelyről a *Pötty és a többiek* című produkcióval, Kozsik József irányításával, a **Fintorgó Gyermek Színjátszó Csoport** Vámospércsről a *Röhög az osztály* című előadással, Somogyi László Gábor vezetésével. Ők az idén még túlvállalták magukat, így többször a megtanult helyzetekben és szövegekben is elbizonytalanodtak, vagy éppen nem tudták átélni a szerepeiket, most még nem volt meg hozzá a kellő tapasztalatuk, eszköztárunk.

Dolmány Mária

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE

Tatabánya

A megyei találkozók sorozatának záró eseménye zajlott idén a Vértes Agorájában. Mint minden évben, úgy most is a szervezők gondossága, a játszó gyerekek kiszolgálása, az élménynyújtás hatja át a rendezvényt. Ennek ellenére, a csoportok sajnos nem kíváncsiak egymásra, inkább az előtérben ücsörögnek, futkosnak, minthogy a színházteremben ülnének, tanulnának a többiek előadásából, tapsolnának egymásnak. Tényleg csak a versenyzés számít? Csak annyiról szól a csoportoknak a rendezvény, hogy nem megyünk suliba pénteken, és talán még egy dicséret is bekerülhet a tájékoztatóba? Hiába volt a többféle felajánlás a kísérő programokra, a szakmai beszélgetés idejére, a csoportok – vagy vezetőik – nem kértek belőle. A meghívott Soltis Színház előadására is alig-alig voltak kíváncsiak. Talán csak az oklevélatadáskor telt meg a színházterem. Pedig nem hétvégi pihenőidő, hanem iskolai nap volt április 27-e.

Ettől a szomorú háttértől eltekintve, értékes napot tölthettünk el, számtalan ötlettel gazdagodhattunk. Jóformán mindegyik csoport előadásában – a történetmesélésen túl – ott voltak a korosztályt érdeklő gondolatok, véleményüket megfogalmazó mondatok.

A teljesség igénye nélkül említünk – csak kiragadva – néhányat a látottakból:

A **Zsák Bolha** (Köküti Általános Iskola, Kenderke AMI, Tata) *Járok az utcán* című előadásában Sulyokné Nagy Tünde megmutatta nekünk, hogy egy egyszerű, néhány mondatos mesén keresztül, második osztályos gyerekekkel hogyan lehet embertípusokat, viselkedésformákat megmutatni. Valódi stílusgyakorlatokat láttunk tőlük.

A **Színészpalánták** (Kodály Zoltán Általános Iskola és AMI, Tatabánya) *Egyszer egy királyfi* című, Langner Júlia és Langner Kornélia alkotta előadása letisztult, egyszerű jelrendszerrel, gondosan megkomponált színpadképekkel mesélt, gyönyörűen használva a magyar nyelvet, a színpadi beszédet az első-másodikokkal.

A **Tavirózsa Színjátszó Csoport (kicsik)** (Fekete Lajos Általános Iskola, Tardos) *Csomótündér* történetében a hangszerként is és játékkellékként is alkalmazható színes habszivacs rudak adnak Nagy Gábor számára a továbbiakban is játéklehetőséget. A **STOKICSI** (Kernstok Károly Általános Iskola, Nyergesújfalu) *Egy kupac kufli*-jában Komárominé Lizán Andrea tanítványai ismét megmutatták, hogy a színpadi lét a gyerekek számára úgy is, mint a hétköznapi tárgyainkat, mint a gördeszkrét színpadi kellékként használva élvezet, öröm, játék.

A **Műkedvelők** (Kodály Zoltán Általános Iskola és AMI, Tatabánya) *Piroska és a farkas* – Langner Júlia és Langner Kornélia által jegyzett – előadásában a klasszikus mese átítatódik napjaink modern technikájával, a jelen életstílusával: a mese figuráinak jelenkori alteregóit látjuk a színpadon.

A **bárányok nem hallgatnak** (Kodály Zoltán Általános Iskola és AMI, Tatabánya): *Az aranyszörű bárány* című előadásban Keresztes Mária csoportja nagyon bátran felvállalja a közönség bevonásával zajló játékot, ami mindig plusz izgalmat, rizikót jelent egy előadásban.

Nagy Gábor a **Tavirózsa Színjátszó Csoport nagyokkal** *Vakegér* címmel játszott életjátéka nagyon fontos problémákról, a kirekesztésről, a vezéregyéniségek majmoló követéséről, a megfelelni vágyásról, a népszerűségről álmodozásról, a falkaszellemről szól a kamaszok mindennapjain keresztül.

A **Ficseri** (Szent Margit Általános Iskola, Tatabánya) *Kolontos Palkó* meséjén keresztül mutatták meg Bíró Ildikó felsősei, hogy mesélni még kamaszként is lehet, hogy a mesén keresztül megmutathatják magukat, elmondhatják gondolataikat, kicsit önironikusan beszélhetnek nekünk korosztályuk „kolontosságáról”.

A **STOKI-Színkör** (Nyergesújfalui Kernstock Károly Általános Iskola felsősei) Arany egyik vígballadáját, a *Pázmán lovagot* dolgozták fel Lizán Andrea vezetésével, bátran és szépen énekelve, izgalmas, téralkotásokkal, váltásokkal, miközben majd minden játzó több szerepet vállalt föl a történetmesélés során. Komoly színpadi munkát végeztek.

A Kodály Zoltán Általános Iskola és AMI alsósai, a *Mi a szösz?* nevű társaság előadásában Keresztes Mária rendező a csoport munkáját egy felnőttel, a zenei kíséretet élő gitárjátékkal biztosítva teszi izgalmassá a játzóok számára. A folyamatos egymásra figyelés, egymással kommunikálás lehetőségét, az improvizatív mozzanatokat teremti meg a játék kerete is, ami egy önképző körben a formálódó előadás, és a közben kuszálódó viszonyok gubancában játszódik.

Tara Andreáék, a Tatabányai Árpád Gimnázium **Szálka Stúdiója** idén *Álomvilágháló* címmel dolgozta fel Shakespeare örökzöldjének, a Szentivánéji álomnak egyik rétegét. Ismét remek formát találtak a játékhoz a fitnesslabdákkal, figurásított, feliratozott lufikkal, ismét csak alapanyagként tekintették a klasszikus történetet, hogy a maguk életéről, kamaszságáról, szerelmeikről, viszonyaikról, sikereikről, kudarcukról, a felnőtteknek, való kiszolgáltatottságaikról beszéljenek. Remek ötlet, hogy a már-már a színpad elmaradhatatlan pillanataként megjelenő csetelést, nem levegőben billentyűzetnyomkodást mímeléssel, hanem kalimba játékkal, zeneivé téve jelenítik meg. És persze elmaradhatatlan náluk az élő zene.

Végül a napot a **KSZCS** (Kőköti Általános Iskola, Tata) csoport zárta. *A vitéz szabócska* történetét Nadermann Katalin és csoportja rengeteg humorral dolgozta fel, megmutatva, hogy a kissé laza nagyképűségből elinduló szabócska a veszély szorításában hogyan kezdi használni a fejét. Hogy nem csak a hatalmasok, a nagyok, az erősek győzhetnek, hogy ha jól pörög az agyunk, egy kis furfanggal igen messzire juthatunk.

Dolmány Mária

REGIONÁLIS BEMUTATÓK

Pécsi regionális találkozó

Élménybeszámoló

Csáki Szabolcs

Az Apolló Kulturális Egyesület szervezésében került megrendezésre a XXVII. WSO dél-dunántúli regionális döntője. Az épületet, amelyről megtudtuk, hogy sajnos nem sokáig használhatja az egyesület – már kora reggel birtokba vették a vidám színjátszó csoportok. Tették mindezt olyan természetes módon, mint amilyen természetes az, hogy Tóth Zoltán elnök házigazda beugrik az egyik lebetegedett technikus helyett a fénytechnikai beálláshoz, vagy hogy a megnyitó ünnepség annyiból áll, hogy a kisteremben az egyik zsűritag – kötelező önkéntességgel én – gyorsan mond néhány szót a csillogó szemű színjátszóknak, a rendezőknek, jelenlévőknek. A lényeg kerül a fókuszba, az pedig a színházzal való mesélés, a gyerekekkel való foglalkozás, törődés – a közösség.

Talán a fejemben lévő, „Pécs városa egyenlő pezsgő színházi élet” képzete is okozza, de kezdettől fogva az az emelkedett érzés jár át, hogy a jelen lévő csoportok bármilyen különbözőek is, egy frekvencián rezegnek, „pezsegnek”, egy nyelvet beszélnek, egy vérből valók. Fontos ez, mert ma kritikusként, zsűriként ülünk itt Jászai Tamással, de tulajdonképpen saját gyermekeinket, testvéreinket kell méltatnunk, palléroznunk, pozitív vagy negatív megerősítésekkel, azokat, akiket legszívesebben egyenként megölelnénk, csak azért, mert léteznek. De hát nem ezért vagyunk itt.

Napközben pedig egy másik anomália is megfogalmazódik a fejemben éppen zsűritársam kapcsán – aki profi színházakat is méltat kritikusként –, hogy valójában olyan elvárásokkal vagyunk itt lelkes, bimbózó tehetségekkel és hősieken küzdő, szinte szent pedagógusokkal szemben, akik legtöbbször szabadidejüket feláldozva, a családjuktól időt, energiát elrabolva teszik a dolgukat hétről-hétre, amit az állami pénzből működő kőszínházak társulataitól is ritkán várhatunk el kis hazánkban. Az itt elhangzó kérdésektől számos ebből élő rendező igencsak zavarba jönne, de az a gyanúm, hogy sokukkal nem sok értelme volna egyáltalán leülni egy asztalhoz megvitatni bármit is. Ráadásul azt is megkockáztatom, hogy itt gyakran termékenyebb a beszélge-

tés és szigorúbb a szakmaiság, mint némely országos profi színházi fesztivál ilyen jellegű ülésein, legalábbis azokhoz képest, amelyeken külső megfigyelőként volt szerencsém részt venni. Dramaturgia, koncepció, ritmus, képiség, mondanivaló, megszólalások, karakterek, szándékok, színészi jelenlét, színészvezetés csupa olyan kifejezések röpködnek a zsűriszobában, melyek a gyermekszínház rendezők és színjátszók hétköznapi konyhanyelvének részei, bár igen komoly felkészültségről tanúskodnak, és ezen felül mi még számon kérjük rajtuk a pedagógiai munkát is, mert, ugye, a színház és a pedagógia kéz a kézben jár errefelé. Egyébként a színház és pedagógia egyensúlyáról és határaitól volt a legforróbb hangulatú vita az egyik előadás kapcsán a zsűri, az alkotók és jelenlévő rendező-pedagógusok körében. De erről majd később.

A **Kodály kicsik** csapata egy aktuális, sokat vitatott témát dolgozott fel, nevezetesen a mobiltelefon okozta kommunikációs és identitászavarok problematikáját *Kikapcsolódva* címmel. A saját maguk írta darab a virtualitásban megkettőződött, sőt megsokszorozódott világban való bolyongásból adódó, általuk megélt komikus és tragikomikus szituációkat jeleníti meg. A rokonszenves színjátszók kellő bátorsággal, szemtelenséggel, jó beszédhanggal bírnak, dinamikusan indítják a napot.

A *kevély kiskakással* a **Mórágyni színlelők** megnyitották a nap cukiságfaktor kategóriáját is. Soha nem láttunk még ilyen komolyan totyogó kacsákat, ballagó teheneket és egyéb háziállatokat, nem beszélve a görög tragédia hőseket megszegyenítő drámaisággal bíró kevély kiskakasról, akit sorsszerű végzete és hübrisze szükségszerű bukásra ítélne, persze, ha nem létezne megbocsátás, mint ahogy ebben a mesében meg is történik. Az állatmese kedvessége azonban kegyetlen „tükröt tart mintegy a természetnek”, a zsarnok, a megalázott áldozatok, a talpnyalók karaktereit, viszonyait jól ismerik az alkotók, gyaníthatóan a való életből.

A **Meszes Nagyok** a klasszikus *Szegény Dzsóni és Árnika* történetét idézték föl, olyan kellemesen otthonos színpadi lazasággal, hogy néha nehéz volt eldönteni, mi az improvizáció és mi volt előre megrendezve. Végig a színen vannak, mesélnek nekünk, egymásnak, ezen jól szórakoznak, mi is, néha kevésbé, mi is, de nyugalom van, báj, természetesség (darabjuk címe: *Mesél az éjszaka*).

Méltatlanul ritkán használjuk a színjátszásban a bábos-animációs technikákat, nem úgy a **Boglári Játékszín**, akik *A bajusz* című előadásukban a jól szervezett, fegyelmezett játékuk során ötletesen alkalmaztak kartonból kivágott jelzéseket, amelyekkel egyszerű módon elképzelhetővé tettek tereket, történéseket.

A **Kodály kicsik** előadása, a *Mikor Krisztus urunk...* rendkívül élvezetes humorral idézi fel Krisztus és Szent Péter kalandjait, akik két szerethető hősként jelennek meg a színen és nagyon is profán földi kalamajkába keverednek. Ilyen örömjátékot színjátszóktól se előtte, se utána nem láttunk a nap folyamán.

Az értékelő beszélgetések és az ebéd után a **Kossuth Színkör** előadásában láthattuk az *Asszonyok* című előadást, amelyben a csoportos munka mellett erős egyéni alakításokkal is találkoztunk. Jók a humoros elemek és karakterek megformálásai. Az alkotók korukat meghazudtolva igen érett látásmóddal rendelkeznek a feldolgozott témával kapcsolatban. A nagyterem tágas terét pedig dinamikusan kihasználták, jól bejátszották.

A **Mákvirágok** társulata *Ki vagyok?* címmel mutatta be produkcióját. Az egyszerű húsbavágó kérdésre választ keresve még egyszerűbb és elbizonytalanítóbb kérdéseket találnak az alkotók. A már-már klasszikusnak számító színjátszós módszerrel, improvizációk, etűdök alapján készült előadás tömören fogalmaz, kiváló ritmusú, fegyelmezett játék jellemző rá, és egyszerre támad kedve a nézőnek nevetni és sírni –, talán ezt nevezik színháznak.

Ezután a Nagyterem színpadát előzönlötték a **Turbó Csigák**, akik csúcsra pörgették a cukiság faktort és az elszánt színházi mesemondást. A sokfejú sárkánynak minden feje külön karakter, és a nézőben kíváncsiságot ébreszt valamennyi mögötte rejlő személyiség. Ehhez még csak nem is kell megszólalniuk, de aki megteszi, az bizonyosan Darth Vader nagyúrtól vett beszédtechnikai leckéket, hangszálat és nézőt nem kímélve a kegyetlenség színházát idézik. A rendező egy szál gitárral milliméter pontosan terelgeti az elszabadult színjátszónak álcázott csigákat. Színpadi jelenlétből, beszédből, térhasználatból ötös a gyerekeknek, a rendező pedagógusnak mély tisztelet és főhajtás! Előadásuk címe: *Hol volt, hol nem*.

Színház, vagy pedagógia? Ez a kérdés merült fel a **Hova tovább** társulatának *Irányváltások* című előadását látva a zsűriszobában. Ez a színház nyíltan a klasszikus hierarchia híve, habár fiatalok, gyerekek a társulat tagjai. A darab „meg van rendezve”, a szerepeket kiválóan alakítják az ifjú színészek. Én nem láttam a nap folyamán ilyen képzett színjátszókat, pontos határozott alakításokat, tiszta szándékokat, színházi hatást. A kérdés az, meddig mehetünk el a színház érdekében a fiatalokkal, ha például egyik növendékünket saját exhibicionizmusa tabudöntőgető magatartásra (jelen esetben vetkőzésre) készíti a jelenet során? Meddig terjed a felelősségünk gyerekekkel, szülőkkel, nézőkkel szemben, és egyáltalán pedagógusok vagyunk, akik színházat csinálnak, vagy színházcsinálók vagyunk, akiknek munkája pedagógiai hatással van a velünk dolgozó fiatalokra? Izgalmas előadás, izgalmas beszélgetés, nekem mind a kettő tetszett.

A napot egy nyugalmasabb, mondhatni klasszikus bemutató zárta, a **Gézengúzok** csapata *Rúzsá Sándor* történetét dolgozta fel. Öröm volt látni a népi hagyományból származó elemeket, jó hangú fiúkat, tűzről pattant

leányokat és az örök történetet a zsványról, aki a kegyetlen idegen urakat megleckézteti a mi nevünkben is. A nap végén az „Apollósok” már nyakig a következő feladatban – óriási munkát végeztek és végeznek, köszönjük a közreműködésüket, a kiváló szervezést! Jászai Tamás Szegedre, én Debrecenbe indulok, a gyerekcsoportok a buszokhoz, már nyüzsögnek, „sziszegnek”, beszélnek az élményeiket, vagy a szokásos drámájukat folytatják ott, ahol abbahagyták. Az élet megy tovább, remélem azért mindenki hazavisz valamit ebből a nappól.

Én bizonyosan. És már alig várom a debreceni országos fesztivált.

Szegedi regionális találkozó

Emlék-foltozás (morzsák a XXVII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó szegedi regionális eseményéről)

Tóth Zsuzsanna

Amikor jelen írást elkezdtem, nemigen tudtam, mi sül majd ki belőle. Kerekedik-e valami egész, vagy megmarad töredékesnek? Olyan régen volt maga az esemény – és csak most tudtam meg, hogy jó lenne, ha felidézném emlékeimet. Ha őszinte akarok lenni, nem minden előadás ugrott be a címe alapján. (A jó hangulatra emlékeztem, amit csak részben árnyékol be egy késés – amit egyébként meglepően jól tolerált mindenki.) Aztán megtaláltam a jegyzeteimet, és javult a helyzet. Azon mégis elgondolkodtam, hogyan is működik az emlékezet, hiszen vannak jelenetek, amelyek tisztán felidézhetők – és nem feltétlenül csak a legjobb előadásokból –, másokra viszont csupán homályosan emlékezem.

Megmaradt viszont bennem egy csomó kérdés, amiről talán érdemes volna hosszabban beszélgetni: például, hogy mit hagyhatunk meg a gyerekek által felkínált mondatokból, helyzetekből, amelyek a rögtönzések során jónak és igaznak tündek. Hogyan használjuk a gyermeki kreativitást úgy, hogy mégis egységes, megkonstruált alkotás legyen a végeredmény. Vagy hogy mennyire érvényesítheti egy rendező-tanár a saját habitusát, gondolkodását a gyerekekkel létrehozott előadásban. Vagy éppen, hogy mennyire lehet egy költői életműből kiragadni részleteket és új konstrukciót alkotni belőle, úgy, hogy nem igazán vagyunk „hűek” az eredeti gondolatokhoz. Ezek a felvetések már csak azért is érdekesek lehetnek, mert egyéni beállítottságunk szerint kevésbé jónak, vagy éppen nagyon is eredetinek tarthatunk valamit – amit mások szeme nem feltétlenül igazol vissza. Ám magyarázni sem lehet mindent az egyéni izléshatárral... Persze, ha jobban belegondolok, csak elmélet minden, amiről az imént szóltam, s ha nem igazolja a gyakorlat, úgyis hiábavalóság.

De hogy ne csupán rébuszokban beszéljek. A szegedi regionális találkozó, már nem először, értékes előadásokkal kényeztetett minket. Itt kell megemlítenem azt is, hogy a szervezés a színvonalhoz méltóan rendkívül figyelmes, látszik, hogy Orbán Hédi és csapata teljes szívvel a gyermekszínházi pártját fogja.

A sokszínű palettáról hadd említsem először azt az előadást, amely igazán megkapott: a *szeghalmi A-tól Zs-ig* csoport *Kettő...* című munkáját. A *Pánderiné Csajági Mária* vezette csupa-lány színházi mondhatni önmagát tette-emelte a játék középpontjába. Őszinte, feltárulkozó, de nem magamutogató játékuk során jó csapatot alkottak. Ügyesen használták a kellékül választott hulahoppkarikákat, az egyik képben kifejezetten átlénygült az eszköz. Félek leírni olyasmit, hogy a beszédállapot még javításra szorul – mert az átlagnál semmiképpen nem voltak rosszabbak e téren.

Kedveltem merészségét, olykor harsányságát is a *kecskeméti Lazarcú Maszkák Észbukjának*, noha időnként kicsit didaktikusnak véltem, és némileg zavartak az egymásra kopírozott mozgások. Ugyanakkor már-már profi beszéd, rendkívül tetszetős mozgásvariációk, összehangolt csapatmunka és átgondolt elképzelés jellemezte őket. Utóbbi elsősorban *Sárosi Gábornak* köszönhető (no, meg a rendezőasszisztens *Krauter Dávidnak*). Ki kell emelni a téma fontosságát, megkerülhetetlenségét is.

Ritkán látni annyi nagyszerű, könnyeztetően eredeti és játékos kedvű „pasit”, mint a *Napsugár Gyermekszínházban*. A jászfényszarui gyerekek minden esetlegesség, ritmushiba dacára örömszínházat csináltak a *Fikarcföldi veszedelemből* – *Kovács Timea* vezetésével. Mint ahogy igazán élvezték versekkel való játékukat a *Kalamajka Együttes* tagjai is. Ők *Vass-Eysen Ábel* és *Wamzer Gabriella* segítségével Arany János költészetét közelítették meg. *Aranymorzsák* című előadásukat sok kalap, kísérletezés és kellő teatralitás, s némi szerte-lenség, esetlegesség jellemezte.

A szolnoki *Ropik* jól megnehezítették saját dolgukat. *Hogy is van?* című előadásuk ugyanis erősen az eredeti mű epikusságának nyomait viselte. (Mint a Janikovszky adaptációk is szokták volt.) *Moldvai Ibolya* segítségével ugyanakkor sikerült a szöveg humorát megőrizni, és néhány ügyes színjátzó révén eleven pillanatokat

teremteni. Kissé poros stílust keltett életre a *Sarkadi Andrea-Geröcs Eszter* „kezdő” páros, a *Csipp-csipp* csoporttal. Odaadással teli produkciójuk (*Tavas az erdőben*) színes kiállítású képeskönyvként idézett fel valami távoli naivitást.

Eleven, jó megszólalásokkal indult, és megjegyzést érdemlően jó beszédállapottal, szép pillanatokkal ajándékozott meg bennünket a *kecskeméti Lájka, A türelem „RÓZSÁT” terem* produkciója. Számomra fontos volt az is, hogy a saját-ihletésű történetbe verseket is beleszórtak, de persze nem hagyták ki a számukra fontos musical-elemeket sem...

És kerüljön akkor a végére az az előadás, amelyet elsőként láttunk Szegeden, a *Pemetefű (Szeged-Kiskundorozsma) Emlékfoltozók*-ja. Engem határozottan megérintett a tündérrigó-lányok meséjéből áradó líra, a gyermekek ügyes narrációja, kórusmunkája, a közös történetmesélés izgalma. Tiszta szerkezetű, esztétikus, bár kissé lepletett produkció volt, ügyes eszközhasználattal.

Ahogy a fentiekből is kiderült, sok szépet láttunk Szegeden. A végletekig naiv és a húsbavágóan kortárs témák, művek adaptációin át, a lírával való ismerkedés, a kifejező közlés és a költői mondanivaló, vagy épp a mese tolmácsolásáig több variációban. Gazdag felhozatal volt – és egyben reprezentációja a kollegák elkötelezett munkájának. Köszönet érte!

Kisvárdai regionális találkozó

A színháztársaság problémafelvető természetű: kérdez, vizsgál, feltár, sűrít...

Láposi Terka

„A művészet: önmegváltoztatás”

John Cage

Csáki Szabolcs zsűri társammal közösen utaztunk Debrecenből Kisvárdára. Az úton megfogalmazódott bennünk, hogy többek között miért szeretjük a gyermekszínházt. Szeretjük azért, mert közösségi műfaj, mert kérdez, vizsgál, nyomoz, feltár, gondolkodik, sűrít, állást foglal, érzelmeink megélésében segít, azaz interakcióra épülő társas tapasztalat, azaz problémafelvető természetű. Szeretjük a derűjét is, no, és a néha kegyetlenül őszinte humorát. A gyermekhumor üdesége nélkül talán nem is működik egyetlen előadás sem. Arról is eszmét cseréltünk, hogy a felnövekvő nemzedéket egyfajta világfelfedezésre inspirálni a színház lehetőségeivel hatalmas lehetőség és felelősség. Óvni a gyermeki állapotot, egészséges keretek között nyújtani a gyermekkorát, érzékenyíteni jókor feltett kérdésekkel, értelmet és műveltséget sugározni hiteles gesztusokkal, örömet és élményt nyújtani minőségi jelenléttel, illetve tudatos metodikával – minden alkotótól örömteli élet-tett. Fontos az is, hogy a gyermekszínháztársaságban erős hangsúlyt kap az alkotók egyéniségének kibontását segítő közösséghez való tartozás megélése.

Kisvárdán 10 csapat várta a saját és mások fellépését: Ajak, Nyíregyháza, Boldva, Nyírbátor, Miskolc (2 csoport), Hajdúnánás, Tiszavasvári, Sajóhidvég, Debrecen színháztársasói mutatták be előadásait.

A közel 8 órás együttlét végén kirajzolódtak a közösségek által felvállalt tartalmak központi gondolatai: áldozathozatal, rácsodálkozás, identitáskeresés, felelősségvállalás, elfogadás, a barátság megtartó ereje, nemzedékek különbözősége, családon belüli konfliktusok, önazonosság, háttérbe szorítás.

Az is körvonalazódott, hogy a gyermekcsoportok szeretik a színpadra állítás minden elemét kipróbálni, a közös alkotásra törekzenek a történet keresésétől egészen a rendezésig. Minden csoportnál fontos helyet képviselt az önmagukra való rálátás igénye, a felnőttvilágra való rákérdezés sokszínűsége. A játékosok legtöbbje sokféle nehézséggel küzdő, mélyszegénységben élő, leszakadó területek fiataljai. A környezet gyors változásaira, az iskolai nehézségekre, a digitális technológia okozta sérülésekre reflektáló előadások között lényeges helyet kapott a saját korosztályban elfoglalt hely kialakításának nehézsége, a kirekesztés és kirekesztettség fájdalmas állapota is. Láttunk nagyon érzékeny színházi pillanatokot, erős gesztusokkal ábrázolt, megrendítő tisztaságú zeneiségben megszólaló játékot is.

Tiszteletet ébresztő, hogy minden előadásban önazonos színháztársaságok tartottak tükröt egymásnak és nekünk, felnőtt nézőknek is. A csoportvezetők alkotói hozzáállása szintén azt sugallta, hogy merész, reflektáló, bátran kérdező és megoldásokat kereső fiatalokat nevelnek. A témaválasztások is arról árulkodtak, hogy tudják mi-ként lehet úgy eljutni a mesei világtól a napi reáliák feltárásiig, hogy a képzelet, a játék mindent felszabadító ereje ne sérüljön. Különös örömmel fogadtuk, ha az előadásból érezhető volt, hogy a csoport foglalkozott a beszédstílussal, az artikulációval, a tiszta énekléssel, a test tudatos színpadi jelenlétével. A szinte semmi tár-

gyat, épített díszletet nem használó előadások esztétikumának erőssége éppen abban rejlett, hogy a koreográfia, a játékos jelenlét, a hangsúlyok, a tekintetek, a gesztusok voltak jól fogalmazottak, átgondoltak.

Summa summarum, 4 csapatot javasoltunk az országos fesztiválra, és 5 különdíjat adományoztunk egyéni és közösségi teljesítményekre.

Impressziók a csapatokról

„*A színháznak képesnek kell lennie arra, hogy megváltoztassa a nézőt.*” – Erika Fischer-Lichte

A Csvitke Csoport (Tiszavasvári) 16 felső tagozatos tanulója a *Trebla és Rebeka* című cigány történetet állították színpadra. Ők a Magiszter Alapítványi Óvoda és Iskola tanulói, a Vásárhelyi László Alapfokú Művészet Iskola alapképzősei, akik már négy éven keresztül a néptánc tanszakon tevékenykedtek. A néptánc által kialakított testtudatosság, biztonságos színpadi jelenlét az előadás minden pillanatában tetten érhető volt. Az élő, autentikus cigány muzsikával kísért játék mélyen gyökerező fájdalmakat tárt fel. Megrendítő volt a két zenész atmoszférát teremtő muzsikája, a történet kegyetlen őszintesége, a játszóknak gesztusaiban értelmezhető jelentések. Költői szépségű volt a testek folyamatos rítust adó mozgása, a testekből összeállt és térben megrajzolt képek összefüggése. A cigány kultúrából merített szokáselemek, a kéztartások kontrasztos mozdulatai, a tekintetek tudatos és olykor kifeszített mélysége rendkívüli hatást idéztek elő. Elementárisan valóságot hordozó, fájó és egyben röptető volt a gyermekek játéka a párkeresésről, a szeretni nem tudó szépséges Rebekáról, Trebla királyfi áldozathozataláról. Hatalmas amplitúdóban csapongó érzelmek között fogalmazódott meg, hogy ha a szíved gonosz, nem fogsz tudni szeretni.

KÜLÖNDÍJAT adtunk a drámai szerepformálásért a Rebekát megformáló Makula Kamilla Jázminnak.

A csoportot javasoltuk az országos fesztiválra.

Csoportvezető: Dancs Katalin

A Boldvai Kompánia (Boldva) Szathmáry Király Ádám Körzeti Általános Iskola csoportját vegyes életkorú, alsó és felső tagozatos gyermekek alkotják. *A pap meg a kántor* című előadásuk telve volt nyelvi leleménnyel, önirónival, fanyar humorral, no, és groteszk helyzetek sorával. A félreértések sorára épülő történet, a cigány tánccal, muzsikával kísért, népi humorral bővelkedő játék szédületes jókedvet hozott a színpadra. Két lány plasztikusan fogalmazott, narratív mesélése keretezte a fiúk játékát. Pergő, dinamikus, valós dialógusok cikázása által előadott történetvezetés volt, mely hemzsegett a virtustól, az egyéni alakítások eredetiségétől, az abszurd jelenetektől, a pajkos, csintalan egymásra kacsintásoktól. A fiúk lubickoltak a természetes és jókor megszólaló humor erejében. Az pedig szintén őket dicséri, hogy a közönség kacagása nem vitte őket el a lazaságba, az öntetszésbe, hanem feszesen tartották a játékművet, a ritmust.

A közösség erejének és játékos kedvének vehemenciájáért, őszinte és hiteles szerepformálásokért a csoport KÜLÖNDÍJAT kapott.

A csoportot javasoltuk az országos fesztiválra.

Csoportvezető: Püspöki Péter

A Jókai Kisdiákszínpad (Miskolc) a Jókai Mór Református Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda csapata, akik egytől egyig felső tagozatos tanulók. *Egy kép a dobozon* című előadásuk minden eleme az erősen kamasz társaság állapotát képviselte. A diákok zárt világát nyitogatták előttünk, nézők előtt, azt a világot, ami a „falak mögött” rejtőzik. A falak pedig sokfélék: valós iskolai épület, osztályterem, szülők és gyermekeik, osztálytársak között kialakult. A kérdésfeltevésük kezdetől fogva világos, egyértelmű: mennyire befolyásolja cselekedeteinket a háttérbe szorítás, az elnyomás, a másikkal gyakorolt lelki terror, a megfélemlítés, a kirekesztettség, féltés, aggodás, elfogadás, barátság. Őszinte és gyötrő kérdések, expresszív és valós megoldáskísérletek, amikkel operálnak. 10 fiatal, 10 önazonos, identitását kereső, önvallomást tevő, érzékeny, nyitott, bátor játékos. Szépek, mert tudják hordani magukat, mert a jelenlét valós, mert önmagukról fogalmaznak. „Ha az emberek észre vennék, ha nem mennének el egymás mellett, ha, ...” – erős mondatok, kérdések, és csak jönnek, és csak jönnek felénk. A színházi formanyelv időnként olyan erős (lassított felvétel, jelenetismétlés, több variációban felfejtett megoldás), hogy mindenki ért mindent. Vagy mégsem! Ha mindent értünk, miért van mégis kép a dobozon?

KÜLÖNDÍJAT kapott a csoport a témaválasztás őszinte felvállalásáért, a lélektani tisztasággal, emberséggel teli előadásért.

A csoportot javasoltuk az országos fesztiválra.

Csoportvezető: Lukács Ákos Gyula

A Katedra Színházi Műhely (Debrecen) a Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma és Általános Iskolájának csoportja. *Párhuzamok* című előadásuk történetét a négy éve együtt alkotó 15 felső tagozatos tanuló együtt írta meg. A címválasztás már az elején több szempontú megközelítést árult el. A törté-

netvezetés több szálon fut, a dramaturgia izgalmas fordított időkezelést használ, a minden részében fontos szituációk eleinte lazának tűnő kapcsolathálója egyre inkább egy fókuszba terelődik. Életképek csapongása, krimyszerű feszesség („Hová lett Anna a vonatról?”), posztdramatikus időkezelés teszi izgalmassá az önmagukat játszó kamaszok játékát. Filmszerűen kezelt szituációkból bontakozik ki az osztálykirándulásról hazatérő osztály eddig megélt „identitáshalmaza”. Az előadás végén felcsengő ének pedig saját, eddig megélt életük szólama: „Az életünk egy vonatút, felszállás és indulás...”

A csoportot javasoltuk az országos fesztiválra.

Csoportvezető: Jósza Zoltán

További KÜLÖNDÍJAT adományoztunk még a **Nyírbátori Diákszínpadnak** (Nyírbátor) *A fájós fogú orosz-lán* című előadás magas szintű és igényes színreviteléért, valamint a **Fazekas Drámásoknak** (Miskolc) a *Tündérek szakácskönyve* című előadásért, melyben a kortárs versek gyermeki bájjal, őszinte és életkori humorrallal teli színre vitele, valamint az örömjáték jelenvalósága volt a leglényegesebb.

A **Nyírbátori Diákszínpad** (Nyírbátor) 12 éve működő csapata elsősorban saját korosztályának, felső tagozatos társaiknak készítene előadásokat. Lázár Ervin *A fájós fogú orosz-lán* című játékukat jókedvű zeneiség, valóságos és hiteles színészi játék, felszabadult és magabiztos színpadi jelenlét, igényes szövegmondás, színesen megformált karakterek jellemezték. A gesztusok, a mozdulatok jelértékűsége vitathatatlanul mélyítette a figurákat, melyek kiváló szereposztással párosultak. A térhasználat kifinomultan metaforikus formákat sorakoztat fel, a játékmód időnként realisztikus volta csak erősíti a tér egyszerű jelzéseit. A természetes és gazdag szerepformálások dicsérik leginkább a csoport játszani szeretését.

Csoportvezető: Márton Ildikó

A **Fazekas Drámások** (Miskolc) a Fazekas Utcai Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola alsó tagozatosai. *A tündérek szakácskönyve* című előadásuk Páskándi Géza azonos című művéből készült. Az általuk megszólaltatott versek kontextusa nem akár milyen teret kíván. Ők teljesen üres térben saját testük mozdulataival írták meg a versek hangulatát, ezzel teremtették meg a költészet sokféle színpadi nyelvét. A színes pólókat, farmert, tornacipőt viselő játékosok egy elképzelt térben saját impulzusaikkal, összjátékaikkal, összeállásaikkal, majd szétszaladásaikkal mesélték el, hogy ők milyenek. Énektudásuk magasra emelte a jelenetek minőségét, hol tereken áthatoló tisztaság, hol a belső örömeiket gyorsan megcsengető impressziók voltak ezek. Öröm volt megélni velük a gyermeki játékoság varázsát.

Csoportvezető: Király Judit

Az Ajaki Tamás Áron Katolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola **Huncutka Csoportját** (Ajak) egy teljes 6. osztályos csapat alkotja, akik a *Kőműves Kelemen* balladát állították színpadra. Erős kezddéssel nyitnak: feketébe öltözött mindenki, kézfogást kézfogás vált, kapcsolat mindenkivel egyenként, de külön-külön entitások látunk, majd egyszer csak sorba állnak. Rítusi tisztasággal kerülünk egyre közelebb és mélyebbre az áldozathoz, az egyedül fehér ruhában megjelenő Anna személyéhez. A történések minden jelenete a testek mozdulatából, az összekapaszkodásokból, a szétrohanásokból rajzolódik ki. Feszés dobbantások, közös ritmuskeltések, tapsok, együtt kiabálások, zenénélküliség teszi atavisztikussá a döbbenetet, hogy fel kell áldozni valakit, hogy a fal megálljon. A feketébe öltözött kőművesek befelé tekintő szoros körébe behatolni alig lehet, a zártságból kihalló „fogjuk meg, dobjuk be” morajlás pedig hátborzongató. A kint a bárány, bent a farkas teljes analógiáját adja az asszony feláldozásához, finommá, törékennyé teszi a határozott akaratot. Megrázó drámaiságot árul el magáról az osztály, azt, hogy hogyan lehet elfogadni az áldozatot, mit is jelent az ilyen életkorú fiatalnak mindez.

Csoportvezető: Tománé Szabó Ilona

A **Rivalda** (Nyíregyháza) a Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola felső tagozatos színjátszó csapata. Az alkotók a Lázár Ervin *Gyere haza Mikkamakka, mert jönnek a pomogácsok!* című előadásukban a szöveget helyezik középpontba. A jelmezek karakteresek, humorosak, a minimalista térben a testgesztusok segítik a hosszú dialógusokat. Az időnként túldimenzionált karakterformálások tudatosak, a mozdulataikban elrajzolt figurák és a textusok egymásmellettsége szintén a koncepció része. A nagy hőfokú játék ereje kétségtelenül bizonyítja, hogy a csapat érti és szereti Lázár Ervint.

Csoportvezető: Vona Éva

A **Tied a színpad!** csapata (Hajdúnánás) 22 felső tagozatos tanulóból áll, akik a Bocskai István Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégiumban járnak színjátszó szakkörbe. Előadásuk abból a kérdésből született, hogy miként lehet megsegíteni a verstanulást technikáját, a memoritert milyen módszerekkel lehet fejleszteni. A válaszként született *János vitéz, avagy Like Johnny* című előadásuk szerintük jól példázza a hatékonyságot. Közös erővel írtak az eredeti költemény mellé egy másik nyelvezetű szöveget, és a színpadi já-

tékban e két teljesen más stílusú, ritmusú, képes beszédet mintázó textust párhuzamosan mondják. Ezt szolgálja a színpadkép is. A klasszikusnak helye a rendezői balon, a kortársi „like” szöveg pedig a jobb oldalon szólal meg. A vizuális jelzések, díszletek is erősen jelzik e két világ különbözőségét. Ugyanis két teljesen más kontextusú és stílusú térrész jelzi a múltat és a jelent, ezáltal ütköztetik a hagyományos és a modern világ tárgyhalmazát is. Erre olyan tudatosan törekedtek, hogy teljesen egyértelmű minden a színpadon. Egy átlásfoglalást látunk zenében, jelképrendszerében, hangszerválasztásban, jelmezben, tárgyhasználatban.
Csoportvezető: Jeles Éva

A **Buli-Huligánok** (Sajóhidvég) egy ízig-vérig örömtől duzzadó gyermekcsapat a Garabonciás Művészeti Iskolából. A *Wok* című előadásukban nagyon izgalmas felvetést tártak elénk arról, hogy a mobil telefon, és vele együtt a technológiai „kütyük” világa milyen módon épül be a mindennapjainkba, azaz lehet, hogy még a személyiségünkbe is. Feltevésük szerint az identitásunk része lehet olyannyira, hogy amikor elromlik, vele együtt „elszáll” az addigi énünk egy része is, hiszen addig e készülék őrizte az üzeneteinket, a fotóinkat stb. A színpadi formanyelv legbámulatosabb megoldása az volt, hogy a telefont is a játékosok formálták meg. Párban állva mozogtak a játékosok, egyik nyakában a telefon jele, ő volt a mobil készülék, a másik a tulajdonos. Megrendítő volt látni az amúgy hátrányos településről érkező játékosok valóságát, azt, ahogy leképezték a virtuális és reális világ ellentmondásait, a technikának való kiszolgáltatottságot, a függőség kialakulását. A technikai világ megszemélyesítése erős kép volt. Az előadás utolsó jelenetében az elromló „telefonból” elhangzó mondat – „Nem akarok megszűnni!” – tudatos bizonytalanságban tartotta a nézőt. Ki kicsoda, kinek a hangja ez, kinek a személyisége? A súlyos kérdések köré épült, a gyermeki tisztasággal eljátszott előadás minden nézőben hosszan lecsengve zakatolhat még mindig.

Csoportvezető: Izsó Angelika

A tíz csapatot nézőként látni, játékok hatása alá kerülni jó állapot volt! S miközben gyönyörködtem a gyermekkorú játékos nagyszerűségén, őszinteségén, folyamatosan kattogott az agyam, hogy őket a csoportvezetők milyen módon tartják a mindennapokban biztonságban. Elismerésem feléjük mindenért!

Nyugat-dunántúli regionális találkozó

– keszthelyi anizx –

Pap Gábor Papesz

Fantasztikus, önmagát kitaláló („múzeum”-)városban, Keszthelyen jártunk Dolmány Mari kolléganőmmel a Weöres országos találkozó nyugat-dunántúli regionális fordulója keretében. A Balaton Színház barátságos ház, nagyszerű vezetővel: az igazgató kollegiálisan, partnerként bánik a beosztottjaival, nem utasít, hanem kér, nem helyezi föléljük magát, és ő is ember: a rövid szünetben „piacozik” egyet a szomszédban. Látszik, rajong a helyért, amit vezet.

Sajnos a térről már nem tudunk hasonló jókat mondani, mert óriási hodály, hatalmas színpadnyílással és mélységgel, ami persze egy felező függőnnyel valamennyire javításra kerül. A nézők viszont engedelmesen közelebb jönnek nyomatékos kérésünkre, és ez sokat javít a hangulaton, a játékos legalább erőteljes közönségélményt kapnak, ha már a tér nem rájuk szabott (többen hiányolják a lejárópróbát, míg az „arrabonás” Bálint-Balla páros egyszerűen nem kezdi el az előadásukat addig, amíg meg nem teremtik a legjobb körülményeket a játékosok számára, a kétoldalt behúzott főfüggőnnyel szélében is szűkítve a teret.)

Marival elégedetten konstatáljuk, hogy itt, a regionális fordulóban már tényleg csak jók vannak, elődeink a megyeiken jól dolgoztak, egyetlen előadásnál sem kérdőjeleződik meg, hogy „mit keres vajon itt?” Ami, persze, azért nem meglepő olyan térségben, ahol több jeles és fontos színjátészó-műhely létezik. Többen a saját több évtizedes, jó értelmű „hátszelükkel” jönnek: Győrből, Celldömölkéről vagy a pápai műhelyből érkezni azt jelenti, hogy egy olyan masszív színjátészó-hagyományból jönnek a csoportok és/vagy rendező-tanáraik, amelyben az alapok (színjátészók önazonossága, problémacentrikus darabválasztás stb.) mellett mód és helyzet adódik arra, hogy a fiatal kollégák a saját egyéni hangjukat is kialakítsák. És ebben az a szép, hogy egymás mellett láthattunk egy győri és egy celli példát arra, hogy hogyan lehet homlokegyenest más eszközökkel közelíteni a gyerekekhez, az anyaghoz, és a színházi formához. Csak egy-két előadásnál nem volt tetten érhető a pedagógiai motiváció, a probléma, ami a tanárt vezette az anyagválasztásnál. Szó esik az iskoláról, az új osztálytárs befogadásáról, arról, hogy veszélyhelyzetben is kitartunk-e az elveink, az igazunk mellett, de pellengérré állítódik az öncélú divathajhászás is, talán már az sem meglepő, hogy ebben a korosztályban.

Ugyanakkor mégis több előadás kicsit „elmegy a darabon”, vagyis a választáson: jellemző, visszatérő probléma, hogy több szöveg a zárlatra poentírozott.

Az **Atombomba csoport** Noszlopról érkezett a nagyon fiatal, de mégis tapasztaltnak mondható, „teleszterionos” Benkó Zsófia Anna vezetésével. A *suli* című előadásban a kisebbeket látjuk, akiknek lebilincselő, népi dalokon (pl. *Cickom*) és játékokon alapuló előadását élvezhetjük az iskoláról. Megkapó, hogy már ebben a korban mennyi mindent tudnak egymásról, önmagukról, környezetükről. A játék középpontjában a különféle tanulói típusok állnak: a kedvencem az, „aki mindig takar”, vagyis az, aki nem engedi, hogy a lemaradó szomszédja bepillantson a füzetébe, ami persze elég önző dolog. Ebből is látszik, hogy a komoly megfigyeléseken alapul a dramatizálás, és hogy a drámatanári munkára épülő játék egyáltalán nem sztereotip. Ráadásul olyan pergő, hogy szinte lemaradok a poénokról.

Szintén Benkó Zsófi rendezésében, de már nagyobb ajkai gyerekektől, az **Alakváltó Kaméleonoktól** láthatuk *A Fonal* című produkciót. Nagyon szerettem a játék mozgásszínházi kezdését, és a konkrétan is megjelenő tárgy használatát, ami megint egy iskolai témát járt körül: mi van akkor, ha valaki konkrétan UFO egy osztályban. Ki lehet-e állni vajon egy ilyen másik bolygóról érkezett idegenért? (Nyilván az új osztálytárs problematikája ihlette az előadást.) Ugyanakkor el kell ismerni, hogy a rendezővel és játékosokkal együtt kicsit mi, nézők is „belegabalyodtunk a történet fonalába”, így főként az előadás formai szépségét és drámás meg-alapozottságát érezhettük.

A következőkben a házigazdák csoportját láthattuk (**GKMK Tabcsapat**), akik viszont egy aesopusi, La Fontaine-i klasszikus témát, *A róka és a holló* történetét variálták, címszerepben az utóbbi szájából kiénekelte *Sajttal*. Mindezt végig egy felnőtt úriember kísérte gitáron, általában érzékenyen, de sajnos néha ellopta a gyerekek elől a show-t. Tóth-Kiss Hajni előadásán érződött, hogy a játszó hihetetlen élvezettel művelik a fő elemeiben általuk alkotott színjátékot. Ez végig átjött a rivaldán. Az ugyanakkor zavaró volt, hogy nem nagyon értettük, a játék öröme túl mivégre játsszák el nekünk a jól ismert sztorit, főleg, amikor háromszoros illusztrációban láthattuk az adott variánst. Ugyanígy gondot okozott egy titokzatos ősanával kapcsolatos előjáték, amit nem nagyon tudtunk a történethez kötni. Ezeket a dramaturgiai buktatókat elkerülve ugyanakkor komoly jövőt jósolok a rendezőnek és az – egyébként kezdő – csoportnak.

A Nagykanizsáról érkezett **Péterfy Színház Csoport** tagjai rendezőjünkkel, Jakab Andreával a *Pomádé király* történetével próbálkoztak. A komoly karton-díszletekkel, igényes sárga-fekete jelmezekkel érkező csapat, szépen beszélő, erős jelenlétű tagjai mégsem tudták maradéktalanul megérezkíteni számunkra ezt az igen aktuális történetet. Ezért én megint csak a – nem tudom honnan való – alapanyagot kárhoztatom, illetve azt, hogy nem sikerült a játék során megoldani, hogy Pomádé udvara végig csak *színleli*, hogy a király nem meztelen. (Mellesleg tényleg nem volt az – szerencsére, de meztelen-voltára jelzést sem kaptunk.) Ez az egymással összenéző cinkosság hiányzott, ami ugyebár a játék lényege volna a történet szerint.

Jó volt újralátni az **Arraboná**-sok felső tagozatos csoportját a színész-drámatanár házaspár, Bálint Betty és Balla Richie irányításával, akik Lázár Ervin örökbecsű *Szegény Dzsoni és Árnikáját* hozták el a fesztiválra. Pontosabban: hozták *volna*, mert a játék sokkal inkább szólt – Ottlik után szabadon – az „elbeszélés (csoportlét, szereposztás, vagy éppen -nemosztás) nehézségeiről”, mintsem bemutatták, vagy akárcsak végigmesélték volna a történetet. Eléggé beégett az emlékezetembe az a kezdő- és zárókép, ahogyan a színpadról lábat lógató kamaszok azon tanakodnak, hogy mit játsszanak el és hogyan. (Van például egy srác, akit végig szívatnak scifis sorozatkedvencei miatt.) Mintha az egész játék arról szólna, hogy hogyan NE DÖNTSÜK EL, ki legyen Dzsoni, ki legyen Árnika, de úgy, hogy közben egy pillanatra sem marad öncélú a dolog. Azért nem, mert megfordul a – Varjú Nándor alkotta, és a rendezők továbbfejlesztette – dramatizálás iránya: Lázár Ervin csodás története csak ürügy arra, hogy megéljük mindennapi vívódásainkat önmagunkkal, civakodásainkat közvetlen környezetünkkel. „Cs(odálatos) Ö(nazonos) Sz(injáték)” – írtam föl magamnak Keszthelyen, melynek tökéletes „csősze” a rendező házaspár – teszem hozzá így utólag.

Érdekes összevetésre adhatna okot, hogy ezután a celldömölki **Soltis Színház kisCrazy színészei** következtek *A kőbarát legendája* című előadással, a művészeti vezető, Nagy Zsuzsi rendezésében. Adhatna, ha volna értelme összevetni két teljesen más metodikát. Mert ugyan gyökereiben a drámapedagógia sok évtizedes módszertana ugyancsak jelen van, csak hogy ezt Celldömölkön is (akárcsak Győrben) teljesen a saját képükre formálták: első pillanatra is szembeötlő a mese rítus-színházi alapokon nyugvó megformáltsága, az élő hangszerek által kísért mozdulatok és szavak biztos esztétikai minősége. Ugyanakkor ne gondoljunk valami életidegen beállítottságra, hiszen fontos drámai pontokon humorral oldanak ki a gondosan vezetett játszókat: a körkörös főző-rituálét, vicces csujogatás, „éljen”-nel végigénekelte moldvai ördögtánc oldja, máshol a macs-

kaköves út van „elintézve” néhány „miau”-val. A történet ismertetésétől hadd tekintsek el, sokkal fontosabb, ami marad, az a gyerekekkel művelt élő, lélegző színház csodája, varázslata.

A györszentiváni **Vadvirágok**-at és vezetőjük, Hajnal Csilla munkáját régóta nagy szimpátiával követem, és rendkívül fontosnak tartom: egyre inkább kiveszöben vannak azok a rendező-tanárok, akik komolyan hisznek színházi szempontból „holtnyelvű” szövegekben, és készítenek belőlük fontos előadásokat. A tavalyi háborúba menetelő katonákról és otthonhagyott szeretteikről szóló Vihar Béla-adaptációjuk rendkívül megérintett, habár csak nagyon nehezen volt köthető a játszókhoz. Csilla karizmája éppen ebben áll: olyan *át- és beleélést* tud elérni diákjaival, hogy az szinte már *megélésnek* hat. Paradox módon az idejüknél is eléri, hogy a diákok kifogástalan hangsúlyozzák a szöveget, de ezáltal a színészi megjelenítés kárára válik ez a képességük, a szövegre tudnak csak figyelni, a játékra nem. Mindennek fő oka az alapanyagul szolgáló Páskándi-dráma választása: sajnos maga a szöveg buktatja meg a produkciót, mert lehetetlen és játszhatatlan dramaturgiai alaphelyzetet teremt. A szöveg elolvasása után mondom (amit Csilla volt szíves elküldeni nekem, nem belenyugodva rögtönzött kritikámba – „kínrímparádé” –, amit ezennel vissza is vonok), hogy Páskándi szövege sajnos nem működtethető gyerek- és diákszínjátzókkal, mert a briliáns, lope-de-vegai technikával megírt szöveg bár lehet jó irodalom, de sajnos nem jó dráma. Parodisztikus problémafelvetése éppen a nagyon is súlyos alaphelyzet (vesd össze, Brecht: Galilei élete) ellen dolgozik. Amíg ugyanis az az állítás, hogy „mégis mozog a föld” lehet egy nézetrendszer alapja, amire egy tudós az életét felteszi, addig az, hogy az „*Eb olykor emeli lábát*”, (ez a darab címe, és ti. hogy... pisiljen) éppen az emberi kiállás komolyságát teszi próbára – eredménytelenül. Ennek ellenére – és egy színművészeti Fodor Tamás-óra élményéből okulva – elképzelhetőnek tartom, hogy színre kerüljön a mű, de kizárólag olyan professzionális színészekkel, akik a sűrűn rímelő verselést technikailag is élő dialógussá tehetik. És persze igényelne a dolog egy nagyobb ívű rendezői koncepciót. Mindennek ellenére: fontosnak tartom, hogy Csilla tovább végezze „muzeális” értékű munkáját, mert hiszem, hogy ahogy eddig, úgy ezután is csodákat talál.

A másik celldömölki előadást látva először is örültem, hogy rendezőként láthattam debütálni *Piller Ádámot*, a Soltis Színház kiváló fiatal színészét. A **#Solo Yolo Csoport** a *Ludas Matyival* érkezett a regionálisra, és sok ígéretes elemmel lepett meg a játék, mint például a figurák táncos antréja, vagy a rap-formájú történetmesélés. A virtuóz forma azonban nem tudta elfedni a produkció legfőbb hiányát: a Matyit játszó fiú sajnos nem tudott kellően felnőni a feladatához, ha tetszik, leginkább a saját libája „játszotta le” őt. A másik – talán túlzott – várakozásom a témához kötődik: amennyiben ennyire ismert történetet választunk, fontos lenne saját értelmezési keretet adni, hogy miért is ebben a történetben gondolkodtunk, miért fontos ez nekünk. Ennek ellenére biztos vagyok benne, hogy Ádám jövőbeni munkáiban tisztább célokkal és üzenetekkel találkozhatunk.

A nap legmegrendítőbb előadása következett ezután: Arany János *Ágnes asszony* balladáját egy dan-kórosokból és más speciális nevelési igényű játszók által álló veszprémi csoport, a **Színvilág Csoport** játszotta, Neuberger Éva vezetésével. Az egyetlen hatalmas lepellel dolgozó előadást tiszta képteremtés jellemezte, a játékosok hol a falu közösségeként, hol pedig a vászonra vetülő árnyakként jelentek meg előttünk, némán, csak a mozdulataikkal dolgozva. Az egész drámai-tragédiai hatás azonban nem jött volna létre, ha nincs az előadásnak egy csodálatos és hiperérzékeny Ágnes asszonya. Lehet, hogy szükség volna még legalább egy Baltazár Színházra vidéken is? Talán rögtön Veszprémben? Hiszen a látottak, és a fontos pesti példa okán azt kell gondolnunk, hogy a színészi tehetség nem függ intellektustól, nem kell szépnek és okosnak lenni hozzá, elég egy mindent kendőzetlenül megélt arc, egy ikon, és ott van előttünk a másfél évszázada balladaként megírt asszonyi sors a maga valójában. Az viszont már a rendezők érdeme, hogy egyén és közösség ellentétét, vagy épp kényes egyensúlyát a közösség profi mozgásával ilyen hőfokon tudták megteremteni.

A nap végén a közeli Alsópáhok **Szivárvány Színpad**-át láthattuk, akik *Az igazmondó juhász* történetét vezették elő nekünk, Szabóné Fehér Hajnalka rendezésében. A keszthelyiekhez hasonlóan ők is tobzódtak a saját színpadi játékuk élvezetében, és kicsit annak szertelenségét is képviselték. Ilyen szövegek születtek például, hogy „Mátyás bácsi, hogyan tud igazságos lenni, ha mindenki csak hazudik?”, vagy az, hogy „a magyar hidegtál titka: nincs fűtés”. Mindezek mellett a történet vezetése valahogy háttérbe szorult a játékban, és egy idő után nehezen tudtuk követni, hogy mi fontos és mi nem az. Ennek ellenére a játék lendülete és tempója valahogy átlendített sztori hiátusain, és pozitív végkicsengést adott ennek a szép, tavaszvégi napnak.

A bevezetőben minden fontosabb összegző mondatot sikerült leírnom ezért végezetül csak annyit: köszönet a drámatanároknak, szervezőknek, játszókknak és szüleiknek, soha rosszabb keszthelyi regionálist!

A balassagyarmati regionális találkozó kapcsán sok mindenről

– csak az előadásokról nem –

Kaposi László

A balassagyarmati regionális bemutató az utóbbi évek állandó programjává vált. Nem is olyan rég még váltogazdálkodás formájában adták egymásnak a rendezés jogát a Nógrád megyei város és a Komárom-Esztergom megyei székhely, Tatabánya. Aztán egyszer csak jött a rossz hír, miszerint az utóbbi település ebből már nem kér, éppen elégnék tartja azt a feladatot, ami „helyből” megvan: magas szinten megszervezik a saját (megyei) bemutatójukat. (Teszik ezt azóta is, mint erről lehet olvasni lapunk 13-14. oldalán.)

Kitérő(1): *Határozottan jól esett néhány évvel ezelőtt Hermann Attila, Hajdú-Bihar megyei szervező kollégánk azon mondata, miszerint „mi akkor is megrendeznénk a megyei találkozót, ha ti nem is lennétek”. Remek, hogy vannak olyan, a legnemesebb értelemben vett népművelő kollégáink, akik alapfeladatuknak tekintik évente teret adni a gyermekszínházaknak.*

A megyei találkozók szervezésében sajnos, nem mindenütt ez a helyzet: néhány megyében kemény küzdelmet folytatunk pár száz km-rel távolságból, hogy legyen a megyében olyan, aki a (helyi) szervező munkában részt vállal.

Kitérő(2): *Ebben az évben egyedül Békés megyében maradtunk vesztes helyzetben. Sorban, és persze lassan, egyenként, nem kevés hezitálás-tépelődés után passzolt le bennünket a megye néhány intézménye és szervezete. Szép reményekkel indultunk – úgy tűnt, jó tippet kaptunk –, de a végén nem akadt olyan, aki vállalta volna ezt a feladatot. Az országban egyedül itt nem volt megyei bemutató. Arra kellett kérni a csoportokat, hogy menjenek játszani valamelyik közeli megye rendezvényére. Vagyis azért dolgozunk már az adott esztendő országos találkozójának meghirdetése előtti szeptember-októberben, hogy a rendezvénysorozat valóban az legyen, ami a nevében is szerepel: országos. A Békés megyei kudarcunkkal együtt fontos megjegyeznünk, hogy mindennek ellenére volt olyan Békés megyei csoport, amelyik eljutott az országosra!!! És ráadásul ott is kiválóan szerepelt! A szeghalmiak előadása egyesületünk YouTube oldalán is látható az év legjobbjai között (a legjobbak közé ez évben a diákzsűri válogatott). Azért sem adjuk fel – tovább keressük a Békés megyei partnert. (Újabb tippet kaptunk...)*

És közben régi bástyák is, melyek eddig jól tartották magukat, leomlanak. A WSO mindenkori kiírásában szerepel, hogy az MDPT a megyei és regionális partnerintézményekkel, -szervezetekkel együtt szervezi meg az országos találkozót és fesztivált. Ennek a munkának első lépcsője a partnerek keresése: minden évben van csere, még a prosperáló területeken is akad erre példa – így lesz jövőre is csere (nem éppen örömminkre).

Vissza Balassagyarmatra! Az, hogy Jakus Juli és munkatársai a Mikszáth Művelődési Központban fontosnak tartják a közép-magyarországi regionális bemutató megszervezését, sok következménnyel jár. A teljességre való törekvés nélkül: megszerzik vagy félreteszik a közösből a rendezvényhez szükséges anyagiakat (Hermann Attila fent idézett mondásának balassagyarmati adaptációja: „akkor is megrendezzük, ha nincs rá pályázati támogatás”). Ennek következtében lesz majd étkeztetés a gyerekeknek, eszik is nagy kedvvel a rántott húsos szendvicseket, lesz kiegészítő program: ami nem hivalkodik, de van, választható és kellemes időtöltést biztosít. És van műsorvezető: érdemes ezt is feljegyezni. (Nem Gyarmaton, egy másik regionálison, de találkoztunk már olyan megoldással is, hogy időnként az konferál, aki éppen ráér... Akár a csoport vezetője is, ő úgy is ott van, meg tud is eleget az előadásról, ami éppen következik...) És a kiegészítő program alatt lehet szakmaizni, például azt is, mert van mit csinálni közben a csoportoknak, nem esnek szét, nem unatkoznak a gyerekek.

Mitől jó, mitől nem? Az biztos, hogy a rendezésben-szervezésben nem a fentiek, hanem az emberi tényező a legfontosabb: ahogy fogadják a csoportokat, ahogy egy munkatársi gárda, egy intézmény áll a rendezvény mögé, ettől van olyan atmoszférája a balassagyarmati programnak, ami miatt sokan jönnek ide szívesen.

KITÉRŐ(3): *A regionálisok szervezéséről általában: az utóbbi időben, mióta nem zárjuk ki a csoportok választási lehetőségét, és nem akarjuk eleve elrendelésként megmondani, hogy melyik időpont és helyszín lenne nekik alkalmas arra, hogy a regionálison játsszanak, kényszer is, meg divat is lett a „vándorlás”. Most például volt Csongrád megyei csoport is a gyarmati találkozón: annak ellenére vállalták az*

utazást, hogy költsége jelentős tétel lehetett. De a gyerekek egyéb programjai miatt más időpont nem volt alkalmas nekik.

A regionális helyszínek között az utóbbi években a legnépszerűbb a budapesti: sok csoportnak olcsóbb a fővárosba utazni, mint a földrajzi terület szerinti regionálisra. Csak egy példa: a sirokiaknak sokkal közelebb van a főváros, mintha Kisvárdára mennének, ahová a Heves megyei csoportoknak javasoljuk. Kb. fele annyi az út, és feltehetőleg a költség is nagyjából a fele.

Vissza...

A zsűri feladata végtelenül egyszerű a regionális találkozókön: itt már nem kell a minősítéssel foglalkozni, többnyire nincs különdíj sem (persze, kreálhatunk, kitalálhatunk ilyent, ha éppen arra van szükség), nincs semmiféle sorrend: annak, aki ott marad a végén, el kell mondani, hogy milyennek láttuk az előadását. Meg kell osztani az élményt a csoportvezetőkkel. Többet, vagyis azt, ami leginkább érdekelné a csoportvezetőket, úgysem lehet mondani: mivel még nem lehet tudni, és így nincs mit elmondani. Azt, hogy ki jut majd tovább, arról az összes regionálist befejezve lehet testületi döntést hozni.

A gyerekeknek frontálisan szakmai értékelést tartani, ennek nem sok értelmét látom. Volt egy időszak az állandóan változó fesztiválrendszerben (az önfejlődésen kívül a mindenkori szervezői szándék is keresi azt, hogy miként lehet jobban csinálni), amikor – pár évig – azt kértük a zsűrizés nem mindig hálás feladatát vállaló kollégáinktól, hogy minden csoportról mondjanak pár rögtönzött mondatot a záraskor, színpadról, teljesen nyilvánosan. Ma úgy gondolom, hogy a zárás protokolláris feladat, és a protokoll nem tévesztendő össze a szakmával, szakmaisággal. A zárás gesztus a résztvevők felé: a díszoklevelek átadásakor dicsérni kell (összegzően, nem személyre szólóan) és gratulálni.

És utána marad a szakmai beszélgetésre az, akinek nem kell rohannia a csoportjával. Gyarmaton talán mindenki ott maradt – egy ideig, mert a távozás többnyire a búcsúszimfóniát másolja. Nem lehet az előadások alapján haladni, a sorrend, persze változik, mert az utazási lehetőségek szabják meg, hogy kinek mennyi az itt tölthető ideje.

Aki a regionálisra eljutott, az már valahol a legjobbak között volt. Azt senki nem tudja, hogy a felmenő rendszerben tovább léphet-e... Persze, többen próbálkoznak azzal, hogy kiolvassanak szándékokat a zsűri visszajelzéseiből: vajon mennyire állnak majd ki mellettünk, képviselnek-e bennünket más területek zsűrijével szemben? És ha valaki nem hisz a továbbjutásban, akkor lehet, hogy számára nem is lesz annyira fontos a szakmai visszajelzés (konkrétan: be sem jön). Sokan vannak abban a helyzetben, hogy ha nem jutnak tovább, akkor nincs több előadás a daraból. Aztán jön a nyár: egyes csoportok táboroznak, tegyük hozzá, ez a jobb helyzetben lévők kiváltsága, a legtöbb csoportunknak ebből nem jut. Őszre a gyerekek pedig akkor is mások lesznek, ha nem megy el közülük senki, vagy ha nem jönnek újak a csoportba. És egyáltalán nem biztos, hogy az a téma, az a megközelítés, ami fél évvel korábban még nagyon is az övék volt, amire a darab épült, fontos lesz nekik most is. A darabok általában nem élnek tovább a következő évadban: mivel a csoport sem ugyanaz, így a darab sem megy tovább. Ez a gyakorlat, és az ebből következő tények egyértelműen jelzik (ha valakinek kétsége lett volna valaha is), hogy a folyamat a fontosabb, és nem a végeredmény. Az általános gyakorlat szerint a darabok néhány előadás után csendesen kimúlnak. Ha a végeredmény lenne a fontos, akkor a rendezők foggal-körömmel ragaszkodnának az előadások életben tartásához. Avagy: mi számít (vég)eredménynek? Ha a folyamat, vagyis a nevelés a fontos, akkor annak aztán nincs vége.) Más megvilágításban, de talán még erősebben vetődik fel az a kérdés, amit lapunk e számának bevezetőjében, a felelős szerkesztői jegyzetben már említettem: gondoskodunk-e, egyáltalán lehet-e, tudunk-e gondoskodni a létrejött értékek védelméről. Legalább a megőrzésükről... Igen, tudjuk, a színház a pillanat művészete – de akkor is...

A budapesti regionális találkozóról

– csak az előadásokról nem –

Kaposi László

A budapesti regionális a Marczibányi téri közművelődési intézmény állandó házi feladata, aminek minden évben eleget is tesz: több évtizedes gyakorlata van ebben. Tudja, hogyan kell csinálni a vendégséget, és mint lelkiismeretes, rutinos házigazda, meg is szervezi. Egyre több csoport jelentkezik ide azok közül, akik arany minősítést kaptak a megyei bemutatókon. Visszajáró vendégként olyanok is, akiknek ehhez a földrajzi régióhoz nem sok közük van, de az éppen alkalmas időpont (ez megfelelt, más nem), vagy az utazási lehetőségek (lehetetlenségek), avagy a jobb színpadtechnikai lehetőségek miatt, néha talán még azért is, hogy budapesti

kirándulás lehessen a napból, ezt a regionális bemutatót választják. Ebben az évben történetesen annyi csoport akart Budapestre jönni, hogy egy idő után már a műsoridejükkel nem fértek bele a programba, és rugalmasabb kollégáinkat arra kellett rábeszelnünk, hogy menjenek inkább másik területi bemutatóra. (Köszönet mindazoknak, akik hajlottak erre.) A hat regionális találkozó közül a budapesti volt az utolsó. Május 13-án vasárnap került sor a rendezvényre – másnap a beérkezett zsűrivélemények, javaslatok alapján már döntött is a továbbjutásról, az országos fesztiválra való meghívásról a Magyar Drámapedagógiai Társaság elnöksége.

A Marczin mindig is rendelkezésre állt a kamaraterem: a rendező választhatott, hogy a színházteremben, technikailag jól felszerelt színpadon akar játszani, vagy a földszinti kamaratermet kéri. Idén talán valamivel kevesebb csoport élt ez utóbbi lehetőséggel, mint az előző években: többnyire a kisebbekből, az általános iskola elején lévőkből álló csoportok választották ezt. Vagy azok, amelyek eleve, tudatosan a kamaraterre készültek. Az, hogy a gyerekek egy általuk is bebeszélhető, belakható térben mutathatják be előadásukat – a jelen sorok írója szerint – nagy ajándék a sorstól. Továbbá a szervezőknek is remek lehetőségeket kínál, mert a két helyszín közötti ingázás megkönnyíti a beszereléseket, beállításokat, és jó esetben lerövidíti a kényeszerű szüneteket is (rossz esetben pedig nem rövidíti le, ha a közönség nem kap információt arról, hogy a költözés után *mikor lesz* a kezdés, akkor széteshet, nehéz összeszedni).

Regős János kollégámmal zsűriztem: János ez évben a POSZT válogatójaként rengeteg előadást látott, megtisztelő, hogy tengernyi feladata között szakított időt a gyermekszínházasra is. És nem csak a hazai, hanem (évek óta) a szlovákiai magyar színjátszókat is zsűrizi: rendszeres vendég a Duna menti Tavasz különböző rendezvényein. Békés és szép napunk volt a Marczibányin: tisztos színvonallal, és több továbbjutásra javasolható előadással találkoztunk. Elnyújtott program: de a nap végén sorra kerülő szakmaira olyanok is visszajöttek, akik egyébként csak a nap egy részét abszolválták.

Minden korrekt. Ezzel együtt az volt érezhető, hogy némi megújulásra szorulna már a budapesti regionális bemutató, hogy beköltözzön legalább egy kevés a falak közé abból a fesztiválhangulatból, ami másutt a hasonló rendezvényeken, ha nem is mindig, de időnként létrejön. És amint ez megtörténik, akkor fesztivál lesz az előadások sorából, akkor a regionális bemutató jelentős élménnyé válik a gyerekeknek, akár olyanná is válhat, ami évekig megtartja őket a színházas környékén.

ORSZÁGOS FESZTIVÁL

WSO!

Igen, csak így egyszerűen, WSO, vagy „Vörös”, mely hívó szava a felszabadító örömeinek, a közös játéknak, a gyermekek önfeledt zshivájának, a színpadon való eleven, önfeltáró színjátszásnak, a színház eszközeivel való varázslatnak. A varázslók pedig alsó és felső tagozatos gyermekek, valamint az őket alkotásra hívó csoportvezető-rendezők, pedagógusok.

A Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Fesztiválok sorában az ideinek, az immár XXVII.-nek, újból Debrecen ad otthont. Városunk nyolcadik alkalommal várja a rangos eseményre érkezőket az ország minden részéről, de mint mindig, a határon túlról is érkeznek csoportok. Jó gazdagként igyekszünk mindent úgy előkészíteni, hogy a három napig tartó együttlét a gondtalan gyermekvilág játékaikról szóljon, hogy a közel 450 gyermek és a 98 pedagógus átadhassa magát annak, amit szeretnek: színjátszásnak, találkozásnak, egymásra és a világra való felhőtlen rácsodálkozásnak.

Megtisztelő nekünk, debrecenieknek ezt az eseményt a városunkban tudni! A több mint negyedszázada bizonyított profizmussal szervezett, az ország egészét érintő felmenő rendszerű, gyermek művészeti rendezvényisorozatot a Magyar Drámapedagógiai Társaság a megyei és regionális szinten tevékenykedő együttműködő partnereivel tartja életben. Köszönet mindenkinek, akik éltetik ezt a lélegző partnerséget és hisznek abban, hogy a közösségi, művészeti tevékenységeknek, így a gyermekszínházasnak is embert alakító és megtartó ereje van.

Bábszínházi alkotóként szeretem a gyermekszínházasban a sokféleséget, azt, hogy benne erős hangsúlyt kap az alkotók egyéniségének kibontását segítő közösséghez való tartozás megélése, valamint annak tudatos előtérbe kerülése, hogy a színházi „kollektív tapasztalat” kizárólag azok tulajdona, akik valóban jelen vannak benne.

Vekerdy Tamás pszichológus szerint művészettel nevelni nem más, mint szabadságra nevelni, hiszen a művészet, teszi hozzá dr. Pető Zoltán pszichiáter, a tiszta kreativitás területe, a személyiség képe. Hm! A gyermekszínhátság rezonanciát teremt gyermek és gyermek között, örömforrás és biztonságos terep arra, hogy a gyermek kontaktust találjon a világhoz és önmaga megismeréséhez.

E találkozó egyik legnagyobb erénye, hogy nincs jelen rangsor, nem kényszerít versenyre! Szorgalmazza a derűs tapasztalást, a humort, a nevetetést, a valós jelenlétet, a rajongással telt közös játékot. A játékot, mely Hankiss Elemér tanítása szerint a szabadság és az érdek nélküli öröm birodalma, az egyetlen pont a világban, ahol megvalósulhat az esélyek eszményi egyenlősége. Válgjon ez valóra 2018-ban is!

Debrecen nyitottan, készen áll arra, hogy a színhátságos gyermekeknek ünnepi hétvégét biztosítson!

Láposi Terka

(köszöntő – az országos fesztivál műsorfüzetéből)

A résztvevő csoportok (a debreceni fellépésük sorrendjében) és előadásaik adatai

KATEDRA SZÍNHÁZI MŰHELY: Párhuzamok

DE KOSSUTH Lajos Gyakorló Gimnáziuma és Általános Iskolája, Arany János téri feladatellátási hely, Debrecen

Rendező: Jószi Zoltán

ANDI SZÍNHÁTSZÓSAI TÁRSULAT: 77 magyar rémmese, avagy a butaság határtalan

Rózsavölgyi Márk Művészeti Iskola Szécsényi Tagintézménye, Szécsény

Rendező: Garamvölgyi Andrea

ÓBUDAI WALDORF ISKOLA SZÍNHÁTSZÓ KÖRE: Időutazás

Óbudai Waldorf Iskola, Budapest

Rendező: Buchwald Magdolna

VARÁZSKERÉK SZÍNHÁTSZÓ CSOPORT: A rút kiskacsa

Speciális Alapiskola Királyhelmec (Szlovákia)

Rendező: Pirigyi Mária, Dakos Szilvia, Szabója Alica

Andersen *A rút kiskacsa* című művét átdolgozta Dakos Szilvia, Pirigyi Mária, Szabó Alica

Díszlet: Majoros Zoltán

LÁJK SZÍNHÁTSZÓ CSOPORT: A türelem „RÓZSÁT” terem

Szent Imre Katolikus Óvoda és Iskola, Kecskemét

Rendező: Horváth Krisztina

Díszlet: Csúzdi Szabó Erika

KODÁLY KICSIK: Mikor Krisztus Urunk...

Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium, Pécs

Rendező: Gál Éva

A Parasztbiblia részletét átdolgozta Gál Éva és a csoport

KISKÖZÉPSŐ ARRABONA: Szegény Dzsoni és Árnika

Generációk Háza Művelődési Központ, Győr

Rendező: Bálint Betty, Balla Richie

Lázár Ervin műve alapján. Varju Nándor dramatizált változatát Balla Richie formálta a csoportra

PAFFF SZÍNPAD: Mesteremberek

Országh Kristóf Általános Iskola, Sirok

Rendező: Rajnavölgyi Vilmos

Shakespeare *Szentivánéji álm* című művének részletét átdolgozta Rajnavölgyi Vilmos

HUNCUTKÁK: Lusta pékinas

Szacsvay Imre Általános Iskola, Nagyvárad (Románia)

Rendező: Ruzs Csilla

R. Molnár Erzsébet *A lusta pékinas* című művét átdolgozta Ruzs Csilla

GÖDÖLLŐI GUBANCOLÓK: A koboldok földjén

Gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola, Gödöllő

Rendező: Kovács Éva, a művet a csoport írta

PEMETEFŰ: Emlékfoltozók

Szegedi Jerney János Általános Iskola, Szeged

Rendező: Lovai Ágota

Máté Angi *Emlékfoltozók* című meséjét átdolgozta Lovai Ágota

LAZARCÚ MASZKÁK: Észbúk

Ciróka Bábszínház, Kecskemét
Rendező: Sárosi Gábor
Rendezőasszisztens: Krauter Dávid

IZGÓ-MOZGÓ SZÍNPAD: Finnya

Vigyázó Sándor Művelődési Ház, Budapest
Rendező: Almássy Bettina

KISOROSZLÁNOK: Láng a szívben

MNMI Lendva (Szlovénia)
Rendező: Koter Gizella
Janikovszky Éva és Ingrid Sjöstrand műveiből válogatott Koter Gizella

MÁKVIRÁGOK: Ki vagyok? Ki vagyok ☹

Dombóvári József Attila Általános Iskola, Dombóvár
Rendező: Szalainé Balogh Erika

SZÁLKA STÚDIÓ: Álomvilágháló

Tatabányai Árpád Gimnázium, Tatabánya
Shakespeare *Szentivánéji álom* című művéből átdolgozta és rendezte: Tara Andrea

ATOMBOMBA: A sulis

Magyarpolányi Kerek Nap Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
Noszlop
Rendező: Benkó Zsófi Anna

MÓRÁGYI SZÍNLELŐK: A kevély kiskakas

Mórággyi Általános Iskola, Mórággy
Rendező: Balogh Borbála
Kormos István művét átdolgozta Árváné Rác Mária és Balogh Borbála

TURBÓ CSIGÁK: Egyszer volt, hol nem volt...

Siófoki Beszédes József Általános Iskola, Siófok
Rendező: Takács Tünde

SZIVÁRVÁNY DRÁMAJÁTÉK CSOPORT: PÉNTEK 13. – Az igazmondó juhász

Dr. Szántó Imre Általános Iskola, Alsópáhok
Rendező: Szabóné Fehér Hajnalka
Kovács Imre Attila *Az igazmondó juhász* című művét átdolgozta Szabóné Fehér Hajnalka

AZ ART OSZTÁLY: SZÜREÁL

Szigetmonostor Faluház, Szigetmonostor
Rendező: Kas Kriszta

POLAROIDOK: F84.5: Egy nem Sima-történet

XIII. kerületi Ének-zenei és Testnevelési Általános Iskola, Budapest
Rendező: Éles Eszter, Landi Zsuzsanna
A történetet a csoportra írta Kiszely Diána
Maszkok: Szilágyi Vizi Zsanett és az iskola rajzsakköre
Cajon dobon való improvizációban segített Isóczky Marianna

ÁKOMBÁKOM SZÍNJÁTSZÓ CSOPORT: A nagyravágyó feketerigó

Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület, Bácsgyulafalva (Szerbia)
Rendező: Vörös Imelda
Lázár Ervin azonos című művét átdolgozta Vörös Imelda

BODOR PÉTER SZÍNKÖR: Mese a Napról, Holdról, csillagokról

Bodor Péter Művelődési Egyesület, Erdőszentgyörgy (Románia)
Rendező: Móczár Bence
A rendező, a csoportvezető és a gyerekek közös előadása

PALICSI SZÍNJÁTSZÓ GRUND: Az emberke tragédiája

Palics Magyar Művelődési Egyesület, Palics (Szerbia)
Rendező: Kalmár Zsuzsa, Arnold Ildikó
Karinthy Frigyes és Madách Imre művét átdolgozta Kalmár Zsuzsa és Arnold Ildikó

A-TÓL ZS-IG: Kettő...

Tildy Zoltán Általános Iskola és AMI, Szeghalom
Rendező: Pándiné Csajági Mária

BOLDVAI KOMPÁNIA: A pap meg a kántor

Montázs Drámapedagógiai és Közművelődési Egyesület – Szathmáry Király Ádám Körzeti Általános Iskola, Miskolc

Rendező: Püspöki Péter

A pap meg a kántor című lengyel népmesét átdolgozta Püspöki Péter

JÓKAI KISDIÁKSZÍNPAD: Egy kép a dobozon

Jókai Mór Református Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda, Miskolc

Rendező: Lukács Ákos Gyula

Az előadás rögzített improvizációk alapján készült.

CSIVITKE: Trebla és Rebeka

Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Szakközépiskola és Kollégium, Vásárhelyi László AMI, Tiszavasvári

Rendező: Dancs Katalin

Egyéb alkotók: Terne Cserhaja együttes tagjaiból két fő

SZÍNVILÁG: Ágnes asszony

Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium és EGYMI, Veszprém

Rendező: Neuburger Éva

Arany János *Ágnes asszony* című művét átdolgozta Neuburger Éva

KISCRAZYSZÍNÉSZEK: A kőbarát legendája

Soltis Lajos Színház, Celldömölk; Eck Imre Alapfokú Művészeti Iskola, Pécs

Rendező: Nagy Zsuzsi

A kőbarát története és a *Babér király* című román népmese alapján.

Szerző: Prezsmer Boglárka, átdolgozta: Nagy Zsuzsi, Tóth Ákos és a csoport

Asszisztens: Tóth Ákos

Korszerű scenográfiai megoldások a XXVII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Fesztivál debreceni programjában

Lukovszki Judit

Ugyan nem először kerül sor Debrecenben a címben említett nagyszabású rendezvényre, engem először ért az a megtiszteltetés, hogy mint szakértő nézzem végig a műsort, és vegyek részt az előadások készítőivel folytatott szakmai beszélgetéseken. Hálás vagyok a sorsnak, hogy ez így történt, mert egy sok tanulsággal járó, gyümölcsöző munkán vagyunk túl (szakértő társaimmal, Asbóth Anikóval és Uray Péterrel). Én mindenképp a külső szem pozíciójából figyeltem a programot, mert évtizedek óta egyetemi színjátszással foglalkozom, tehát más korosztály, más infrastruktúra, más célkitűzések világából csöppentem ide. Magánéleti okokból azonban otthonosan érzem magam a kisgyerekek univerzumában, az otthonosság minden értelmében. Kerestem elméleti fogódzókat a gyerekszínházzal kapcsolatban és e cikk megírásának az előkészítésére lapozgattam a Magazin online számait. Beleszaladtam (többek között) Sándor L. István összefoglalójába, amit a tizedik WSO fesztivál budapesti gálájáról írt 2001-ben. Innen idézek néhány kritikus mondatot: „Nem jelennek meg olyan témák, műfajok, színházi ötletek, amelyek a kor kulturális kihívásaira reagálnának a gyermekszínház eszközeivel. Ez némileg konzerválja azokat a kifejező eszközöket, amelyek egy másfajta társadalmi-kulturális közegben voltak meghatározóak, mert akkor rendkívül hitelesnek és hatásosnak tűntek. Most mintha a gyermekszínház nem venne tudomást a változó időről, s ez egy ilyen hektikus korban egyenlő az egyhelyben topogással.” Amit én most, 2018 nyarán láttam, az mintha épp e kifogásokat igyekezett volna, örömteli módon, kiküszöbölni. Az előadások nagy része olyan témákat feszeget, melyek belülről érintik a fiatalokat (másság és beilleszkedés, internet/mobiltelefon, szülő-gyerek kapcsolati válság stb.). És ehhez az aktuális tematikához a legtöbbször olyan formákat választottak, melyek nem a hagyományos kánon előírásaihoz igazodnak, hanem egyszeri/egyedi megoldást nyújtanak. A két nap alatt, váltott színpadokon (Csokonai Színház nagyszínpad és Vojtina Bábszínház) 31 előadást néztünk meg, és nem volt az a benyomásunk, hogy egyik olyan lenne, mint a másik. Nem feladatomban, hogy teljes körű beszámolót adjak, így a személyes érdeklődésemhez legközelebb álló területet, a hangzó szövegen kívüli színházi megoldásokat teszem a fókuszba most néhány előadás közelebbi vizsgálatával. Mivel ilyen ingergazdag helyzetben az embert az emlékezete megcsalhatja, az elemzés alapjául az előadásokról készült videókat veszem.

Elsőnek határozzuk meg, hogy ebben az esetben mit is jelent a hangzó szövegen kívüli színpadi elem. Mivel a vizsgált előadásokban érdekes megoldások születtek a térhasználattal kapcsolatban, figyelmemet e területre

irányítottam. De nem találtam szerencsésnek a scenográfia kérdéskörét a térben mozgó, gyakran zene/zaj használatával kísért szereplőkről leválasztani, megfigyeléseim erre a komplex jelhalmazra vonatkoznak. Nincs értékítélet abban a választásban, hogy mely előadások kerüljenek a nagyító alá, és megjegyzéseim sem bíráló-dicsérő természetűek. Viszont egy külsődleges szempont fontos volt: hogy mindkét játszóhelyről válasszak előadást, hisz nagy különbség van a két helyszín között. A Csokonai Színház nagyszínpada olyan nézőtérre nyílik, amely még ebben a felújításra váró állapotában is impozáns. Tiszteletet és meghatottságot vált ki a nagy ritkán ott fellépő nem professzionális felnőttekből. A gyerekeken nem ezt a reakciót láttam. Birkóztak a nagy térrel, de nem jöttek tőle zavarba. A Vojtina Bábszínház otthonosabb közeg lehetett, kisebb nézőtérrel, közelebb ülő nézőkkel. Ennek is meg lehet az előnye és hátránya is. De mivel itt a Vojtinában is minden feltétel adott az „igazi” színházi produkciók számára, a siker esélye egyformán megvolt mind a két helyszínen.

Először nézzük meg, hogyan működött két produkció a nagyszínházban.

Párhuzamok

Katedra Színházi Műhely, DE Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma és Általános Iskolája, Arany János téri feladatellátási hely, rendező Jószi Zoltán

A szem számára tett ígéret már maga a cím is. Az előadás felhúzott függönyökkel, sötét színpaddal kezdődik, a lassan kivilágosodó színpadkép egyforma bordó kárpitos székekkel zsúfolt teret mutat, s mikor a nyitó vonat-zaklatolás elindul, akkor özönlük be két oldalról a 20 gyerek és foglal helyet a zötykölődő vonattá megfogalmazódó képben. Mozgásuk véletlenszerűnek vagy spontánnak tűnik. Mivel az előadás *párhuzamosan* beszél el történeteket a pánikba eső kamaszokról, a családi problémákról, iskolai konfliktusokról, vannak pillanatok, amikor a rengeteg szék átrendezgetése ballasztot rak a játékra. Kevés kelléket használnak, de az emblémává vált mobiltelefon itt is, mint egyébként számos más produkcióban, többek kezében megjelenik kelékként. De a nyitókép fontos eleme, s ezzel egyfajta vizuális rímet képez, mivel az utolsó jelenetnek a poézisét is ez a hangszer adja, a később fontos szerephez jutó gitár is. Ebben a visszafogott kelléktárban a megértést sok esetben a zajok (gépből jövő) segítik: a székek menzává tudnak így alakulni anélkül, hogy tényleges tálcát ütnének ki az egyik gyerek kezéből. Intim terek kialakítására, bizalmas (két személyes) beszélgetésekhez paradox módon a székektől megtisztított üres színpadot használják (kivéve a kulcsfontosságú záró jelenetet, ahol az éneklő lányok mögött ott marad a sok üres szék). Erre a tér-formációra van szükség akkor is, amikor a táncverseny jelenetre kerül sor. A székek hátrátolásával kész a táncparkett és a diszkózene elindulással egy jól begyakorolt táncszám idézi meg a táncversenyt. Amint ez szükségszerű az előadásban, az idő múlását és valamennyi helyszínváltozást is ezekkel az eszközökkel *mutatják be* (helyette: *jelzik?*). A visszatérő vonatzaklatolás absztrakt jelzése az idő múlásának, és mint szimbólum kíséri végig az egyébként nem kronologikus rendben haladó előadást. „Az élet egy vonatút...”, hangzik el a végén egy szép, élő gitárkíséretes dalban, és az előadás ezzel teljesedik ki.

77 magyar rémmese, avagy a butaság határtalan

Andi Színjátszószíni Társulat, Rózsavölgyi Márk Művészeti Iskola Szécsényi Tagintézete, rendező Garamvölgyi Andrea

A hatalmas, majdnem üres színpadon (jobbra elől egy nagy zsák a földön) két feketébe öltözött gyerek háttal áll a közönségnek – a mesélő varázsol belőlük karaktereket jellegzetes kosztümjeik (kalap, kabát) kiosztásával. Ahhoz, hogy egy gazdagabb színpadi világ megteremtődjön, várunk kell, amíg a kisebb gyerekekből álló, színes elemekkel tarkított háttérsorból létrejön a piac. Humoros megoldása a csapatnak, hogy később ugyanez a kofákból álló „díszítősor” fog majd a zöld bársonnyal bevont csikótojáson kotlani. Ők kedvelik az állóképeket, így ténylegesen a szem számára dolgoznak ebben a komplikált meseszövevényben. Számos ismert mese elemei kombinálódnak, a kissé szétszórt látványelemekből (hol jobbra, hol balra létrejövő alkalmi csoportosulások) építkező produkcióban. És mintha még a nagyszínpad sem lenne elég tágas számukra, a Mátyás királyos párbeszéd idejére kiülnek az előszínpad peremére. Nem használnak – örvendetesen – gépből jövő zenei támaszt, mégis többé-kevésbé szervezeten mozog a gyerekcsoport ebben a számukra láthatóan szokatlanul tágas térben. Az előadás egyik legjobban megoldott pillanata, amikor a főhős hegyen-völgyön át vándorolva egy erdőbe nem ér. És persze az erdő sem igazi díszlet, hanem a kofák most vonuló fákká változnak. Ők nem használnak aktualizáló eszközöket sem archaikus, de mindig szórakoztató történeteik felmutatásában. Kütyük helyett vannak kosárcák, tejeskanna, papírhal, papírkorona. És felnőtt problémázgatás helyett van önfeledt játék.

A következő négy előadás a Vojtina Bábszínházban került színre, ahol a néző szinte benne érzi magát az előadásban.

Kettő

A-tól Zs-ig, Tildy Zoltán Általános Iskola és AMI, Szeghalom, rendező Páandiné Csajági Mária

A nő problematikus helyzete a mai társadalomban őszintén foglalkoztatja a nagylányokat, és ebben az előadásban sok kifejező és nagyon őszinte gesztust látunk a csupa kettessel kezdődő személyi számú előadóktól. Puritán technikával létrehozott, de nagyon hatásos előadásról van szó, melyben a serdülő lányokat legérzékenyebben érintő kérdések kertelés nélkül tárulnak a néző szeme elé. A lányok szexi fehér nadrágban, színes karikáik közepén, de a közönségnek háttal ülnek az előadás kezdetekor. Egyetlen kellékük ez a valamennyi szereplő állandó attribútumaként játékba hozott hulahoppkarika. Ez az eszköz, túl azon, hogy játékszer számba megy, így a gyermeki világ megidézése, súlyos többletjelentéseket hordoz, mint ahogyan a szóbeli megnyilvánulások is inkább panaszosak, mint örvendezők. Nem hiányzik azonban az önirónia és a humor sem ebből a jó ízléssel létrehozott játékból. Különösen erős jelenet, amikor a lányok az anyák generációját gúnyolják ki: kirakati bábuként, állandósult szlogeneket hangoztató merev figuraként mutatják be ezt a generációt, de tudják, hogy karikájuk szigorú korlátaitól ők sem szabadulhatnak. Fanyar feloldozása saját konfliktusaiknak, hogy a színpadra érkező, még fehér ruhácskába öltözött kicsi lányra, aki az ártatlanság maga, pakolják az összes karikát. Ez az angyalszerű kicsi lány, mint egy kalitkában álldogálva, alkotja a záróképet.

F 84,5: Egy nem Sima-történet

Polaroidok, XIII. kerületi Ének-zenei és Testnevelési Általános Iskola, Budapest, rendező Éles Eszter, Landi Zsuzsanna. A történetet a csoportra írta Kiszely Diána. Maszkok: Szilágyi Vizi Zsannett és az iskola rajz szakköre. Cajon dobon való improvizációban segített Isóczky Marianna

Sokunknak nincsenek tapasztalatai az Asperger szindrómával élő gyerekek világáról. A Polaroidok (már nekünkben is a képiség iránt elkötelezettnek tűnő) csoport előadásának segítségével bevezetődünk ebbe a különös világba, melyben a gyermek egy árnyék-barát segítségével, anyja – aki maga is lelki terhet cipel nagy kartondobozok alakjában – támogatásával és egy rózsaszínbe öltöztetett kislány társaságában vészeli át a külvilág, számára alig tűrhető, ingereit. Ebben az előadásban minden színpadon megjelenő tárgy jel. A kisfiú és barátja sildes sapkája, az árnyék-barát védelmező kesztyűje, a cojan szögletes formája, a padlón kijelölt játéktér, a fémtányérok, a kartondobozok stb. Némelyek ezek közül a vizuális jelek közül gépből jövő, szelíd zongora hangokkal (Yan Tiersen?) kapcsolódva védelmező közeget képeznek (pl. az árnyék-barát kesztyűje) az új iskolába került aspergeres gyerek körül. Ugyanakkor a cojan improvizáció arra szolgál, hogy felerősítse a gyereket érő irritáció érzését. Ebben az előadásban is van egy remekbe szabott menza jelenet. A gyerekek fémtányérjaikkal állnak sorban. Itt a cojan a tökfőzelék-undort erősíti fel. A cojannak fontos dramaturgiai szerepe van abban a jelenetben is, mikor a többi problémás gyerek zsong a főhős körül, ki *a capella* énekel, ki rappel, kik sikítoznak, és ezt a poklot a cojan juttatja a tetőfokra. Másik érzelmi véglet a főhős társra találása a kis virágos ruhás lányban, akivel még buborékot is lehet együtt fújni. A buborékok a maguk szivárványos színével, gömb alakjukkal, illékonyaságukkal a lélek törékenységéről és gazdagságáról egyszerre szólnak. Ezt a már-már költői jelenetet is egy gyengéd, finoman rezgő gépzene teszi megindítóvá.

Láng a szívben

Kisoroslánok, MNMI Lendva, Szlovénia, rendező Koter Gizella, Janikovszky Éva és Ingrid Sjöstrand műveiből válogatott Koter Gizella

A lassan kivilágosodó színpad baloldali, előszínpadi negyedében egy sajátosan szedett-vedett evőeszközökkel megterített kerek asztal mellett öt gyerek hangos csörömpöléssel fogyasztja a vacsoráját. Egy-egy gyerek feláll és odamegy a színpad elejére fektetett naplók egyikéhez, közben a többiek nem mindig tökéletesre sikerült állóképp merevednek. A játék közben szemünk előtt van még három felvonuláshoz való tábla, írással a földre fordítva a színpad mélyén. Az elől sorbaállított naplók és a hátul lefektetett táblák nem tudják kiegyensúlyozni a látvány egyenetlenségét. A lányok is túlsúlyban vannak, 4:1 az arány. A megoldást erre a kiegyenlítetlenségre abban találják az alkotók, hogy a kisfiú monológjai idején a lányok jobbszélen sorakoznak fel és gesztusokkal illusztrálják, amit a fiúcska mond. Majd, hogy ne billenjen jobbra a mérleg, a kisfiú mászik fel (némi nehézség árán) a baloldalon lévő kerek asztalra. Az egyetlen kisfiú gesztusai és attribútumai hűen imitálják a felnőtt férfiakéit (pl. lábat az asztalra, bőrzakó-kalap), nem kevés komikus hatást kiváltva ezzel. Ezután a térbeli billegés után (6 percnél) kezdődik egy nagyon jól kitalált jelenet, aminek a „rémalom” címet adhatnánk. Eljátsszák fekete szalagok fel-fellibbentésével, később szellemeket imitáló lepedős megoldással, hogy milyen is, mikor az ember rosszat álmodik. Mozgásukat ebben a jelenetben drámai gépzene festi alá. Feltételezem esztétikai meggondolásból, ügyes tornász kunsztokat is bemutatnak közben (gyertya, spárga stb.). Gesztikus utánpótlás az alapja annak is, mikor választ próbálnak adni arra, hogy milyenek a felnőttek. És ez a válasz egyszerre komikus és kritikus. Ennek ellentéte a szentimentálisnak induló zárókép: egy

mikrofonba énekelt zongorakíséretes dal, az éneklő kislányt imára kulesolt kézzel hullámzó társai veszik körül, míg hirtelen szét nem rebbenek, egy lesajnáló kézmozdulattal kísérve a „felnöttek” szót.

Emlékfoltozók

Pemetefü, Szegedi Jerney János Általános Iskola, Szeged, rendező Lovai Ágota; Máté Angi *Emlékfoltozók* című meséjét átdolgozta Lovai Ágota

A gyerekek már felvett pozíciókban állnak, mikor a függöny felmegy, hajladozó, muszlin kendőket lebegtető mozdulatokkal énekelnek. A teljes csoport folyton a nézők szeme előtt van, takarást nem használnak. Átgondolt koreográfia szerint mozognak, s a kizárólagos kellékül használt, inkább a felnöttek ízlésének megfelelő tört, pasztell színű kendőket különböző felismerhető gyermekjáték funkciókban is használják. Fegyelmetten kivitelezett és sokatmondó kép a 3-3 kislányból álló két mérleg serpenyő, közepén egy fiú a mérleg nyelve. Az egész előadásra jellemző egy folytonos lebegő mozgás, amit nem kizárólag a kendők biztosítanak, hanem főleg a jó ritmusérzékkel, koncentráltan dolgozó, kecsesen mozgó gyerekek. A varázslatos hangulat megteremtésének biztosítéka a gyerekek éneke, de használnak egy középre előre bekészített kis csengettyút, keltenek susogó-huhogó madárhangot, valamint tapssal ritmusjátékot is (melyhez Zalán Tibor, vagy Kosztolányi verse tökéletes választás). A kiérlelt koncepció szolgálatában áll a mozgásokkal szépen belakott színpadfelület, az átgondolt színhasználat a gyerekek öltözékében is (apróság, de nem maradt észrevétlen, hogy ebben az előadásban minden gyerek egységesen mezítláb játszott). Nem akar többet mutatni, mint amennyit felmutathat, nincsen színpadi technika, diavetítés, jelmezek, gépzene. De a gyerekek korának megfelelő színpadi teljesítmény minden részletében kidolgozott. Így lesz hihető, hogy a játszó értik a múltó idő, az elillanó emlék melankóliáját (még ha a szót magát nem is ismerik).

A fenti leírásokból kitűnik, hogy számos gyerekszínjátzó csoport (-vezető) ismeri azt az általános, nem is ma keletkezett színházi tendenciát, hogy az Európában évszázadokon át uralkodó mimézis-elv háttérbe szorul. A gyerekszínjátzó sem utánozni akarnak a világban megfigyelt történeteket. A csaknem véletlenszerűen kiválasztott hat előadás egyike sem reprodukál lineáris történetet. Egyik sem éri be azzal, hogy fog egy jól megírt drámát, amit a gyerekeknek memorizálni kellene, s melynek a világát tárgyi és egyéb eszközökkel utánoznia kéne a színpadon. A színpadra került tárgyak (akár kellék, akár kosztüm) legtöbb esetben jelzés értékkel bírnak. A fentiek egyike sem választja a realista díszlet vagy kosztüm alkalmazását. Munkakörülményeik nem is tennék lehetővé, hogy ilyen ambícióval dolgozzanak. Felmutatnak ellenben olyan helyzeteket, érzéseket, benyomásokat, testi-lelki szenzációkat, melyeken élmény-szinten átestek/áteshettek a játszó. Ez nem feltételez sem speciális felkészültséget, sem költséges berendezéseket, technikát stb. Innen az előadások hitelessége és meggyőző ereje. A színpadon nyújtott teljesítmények persze nagyon eltérőek. Láttunk előadásból kimosolygó kislányt, mozgásban lemaradót, szövegébe görcsösen kapaszkodót, az előadás pillanatában épp beteg vagy sérült gyereket. De ismerve a körülményeket, egyenletesen magas teljesítmény nem is várható el, hiszen a különböző iskolákban nagyon eltérőek lehetnek a drámajáték személyi és materiális feltételei. Viszont a scenográfia új elvei jól felismerhetőek. Ráismerünk arra, amit Patrice Pavis mint általános tendenciát ír le a kortárs színház scenográfiájára vonatkozólag: egy alap matéria keresése (pl. egyforma székek, hulahoppkarikák, az üres színpadon kirajzolt játék-pálya stb.), törekvés a térben való mozgás alapritmusának a megtalálására, vagy valami más szervező struktúra érvényesítésére, valamint az emberi test képi egybefonódására a tárgyi világgal.

WSO 2018 – diákzsűri

Tölgyfa Gergely

„minimális, kreatív, társadalmi helyzet, társadalomkritika, jó karakterek, aktivitás, összhang, szép beszéd, ügyes megoldások, paródia, brutálisan jó kapcsolat, identitás, magabiztosság, modernitás, érdekes szemszögek, szójátékok, csend, élő zene, mimika, realiztikus, problémák, temperamentumos, háttér, térkitöltés, táncszínház, multifunkcionális kellékek, komoly témák feszegetése, élmény, eredetiség, őszinteség, gratulálunk, egy élmény volt...”

A fenti szavak halmaza nem egy dadaista vers (bár annak sem lenne rossz), hanem a diákzsűrizéseken legtöbbet elhangzó kifejezések. Lentebb megpróbálom a kontextust is felvázolni a szóhalmaz köré. Nem egyszerű ez, főleg azzal a szándékkal, hogy ne előadásokról írjak, hanem a két napról mint élményről és jelenről.

Két nap, 31 előadás, 650 perc játékidő, két helyszín és 9 középiskolás színházszerető ember, akik vállalták a feladatot, hogy beszéljenek a látott előadásokról.

Nem könnyű feladat még a rutinos szakmabelieknek sem ez a két nap. Egy műsorblokkban 4-5 csoport játssza le az előadását, melyek átlagban 15-25 perc hosszúak. Az előadások átállása 2-5 perc közötti. A zsűrinek tehát egy-másfél óra leforgása alatt kell 4-5 produktumot értően, kíváncsian figyelnie, jegyzetelnie és elraktározni a látottakat a hosszútávú memóriájába. Az egész nap egy reggeltől-estig tartó rohanás. Színházi és drámapedagógiai ámokfutás, mely minden fizikai és mentális nehézségével együtt feltölti az ember lelkét. 31 előadást végig nézni igazi mentális tisztítóóra. Hiszen mit is láthattunk? Közel 500 gyerek beszélt hozzánk meséken, drámákon, saját élményekből kiindulva magukról és a körülöttünk zajló mindennapi életről. 500 arc, akik mind közölni szeretnének valamit nekünk, 500 száj, mely felhívja figyelmünket: mi is létezőnk, mi is látjuk nemcsak a szépséget, az értéket a világban, hanem azt is, hogy időnként a fejtől bűzlik a hal.

Az idei fesztivál minősége igen magas volt, jó párszor leesett a diákzsűri álla bizonyos előadásokon, dramaturgiai és rendezői megoldásokon. Sokszor fél attól az ember, ha már beszélnie kell hivatalból egy előadásról, hogy vajon mit fog mondani akkor, ha lát majd egy „rosszat”. Miként fog úgy beszélni róla, hogy ne lekezelő, bántó esetleg okoskodó legyen a mondanivalója. Ebben a két napban nem került a diákzsűri ilyen helyzetbe. Szerencsés is, hogy kilenc különböző érdeklődési körrel, más-más színházi kultúrában szocializálódott embernek kellett véleményeznie a produktumokat, hiszen mindig akadt valaki, aki egy adott előadásban felfedezett valamilyen kiemelendő értéket. Külön nehezítő körülmény lehet a diákoknak, hogy felnőtt, már régóta dolgozó drámapedagógusoknak, gyerekszínházi rendezőknek kell elmondaniuk véleményüket, feltenni kérdéseiket az anyaggal kapcsolatban. A csoportvezetők/rendezők azonban nagyon nyitottak, érdeklődők voltak a diákok gondolataira, kritikus véleményükre. Sokszor jutott eszembe, hogy milyen szerencsés helyzet ez, amiben a felnőttek kíváncsiak a fiatalabbak gondolatmeneteire, akiknek szabad kérdéseket feltenni, akár megkérdőjelezni bizonyos alkotói szándékokat, úgy, hogy nem történik meg rőlük az elzárkózás, a képzelt vagy valós státusz különbségek miatt a lekezelés.

A drámapedagógia egyik alapvető pedagógiai vállalása a demokráciára nevelés. Ebben a két napban a beszélgetések alatt egy kicsit közelebb kerülhettünk e nemes célhoz. A beszélgetések mellérendelő, tegező viszonyban működtek, asszertív kommunikációs eszközöket használva. A diákok abszolút szubjektív véleményt fogalmaztak meg, minden sértő terminust kerülve. Kritikájukat is legtöbbször kérdéssé átalakítva tették fel, így a válaszból meg is érthették saját negatív érzéseiket és a válaszoló is érezhette, a kritika megértésre törekszik, nem pedig ítélezésre. Számomra nagyszerű élmény volt, hogy mint moderátor nem volt sok dolgom. A beszélgetéseket el kellett indítanom és onnantól kezdve ment minden a maga útján, csak az időkezeteket kellett tartanom (amire nagy szükség is volt, mert az esetek többségében rengeteg véleményt fogalmaztak meg és még több kérdést). A csoportvezetők részéről is nagyon pozitív visszajelzéseket kaptunk, örültek, hogy kortársak véleményét hallhatták. Nem egy rendező mondta: „Kár, hogy nem hallhattak titeket a játszó!”

Alább közlöm a diákzsűri által megírt összefoglalást a két napról:

„A fesztivál mindkét napján több olyan előadást láthattunk, amelyek témája komoly hangvételű, mégis megnevezteti a nézőt, ami nagyszerű dolog. A színjátszás lényege az, hogy míg a közönség egy emberként éli meg mindazt, ami a színpadon folyik, hatással legyen az érzelmeinkre és képesek legyünk akár húsz percen keresztül sírni és nevetni.

Sok hasonló témájú előadást láttunk, de kivitelezésben mindegyik más volt, más szemszögből közelítette meg a vizsgált problémákat, témákat. Kiemelendő, hogy kevés modern színházi eszköz került bele a darabokba, és nem mindig a technika került középpontba, hanem például a barátság kérdése, identitás keresés, a gyerekek saját problémái, és néhol a zene is előnyt élvezett.

Zenéről szólva, abszolút pozitív élmény volt, amikor élő zenét használtak. Hallhattuk a hangeffekteket gitárral megvalósítani, voltak különböző hangszerek, mint például a xilofon, triangulum. Persze, a bejátszott zenék is jól működtek, mivel nagyon precíz keresőmunkát igényel az, hogy pontosan azt a zenét hallhassuk a háttérben, amelyik segíti és tovább viszi a jelenetet.

Ahol a modern világ került fókuszba, teljes mértékben lenyűgözött minket, ahogy bemutatták, hogy a csoport hogyan látja a mai világot és a minket is érintő problémákat. Néhol még kritikákat sem féltek ezzel kapcsolatban megfogalmazni.

Sok darab nem, vagy alig használt kellékeket, ami abszolút nem volt hátrány, sőt! A minimalista színpadkép teret ad a gyermekeknek, hogy saját maguk legyenek a háttér, vagy éppen a segédeszköz, amire szükség volt és ez által jobban kibontakoztathassák a tehetségüket.

Ki szeretnénk emelni, hogy számos darab improvizáció útján született. Elképesztő élmény volt a gyerekeket látni a színpadon, ahol a saját történeteiket elmesélték, és ahogy a katarzist milyen kreatív, sajátos módon érték el.

Összegezve, a mindkét nap bővelkedett meglepetésekben, és kreatív, színes, megható, hangos és zenés előadásokban. Mindkét nap magas színvonalon valósult meg, és nagyon hamar eltelt ez a két nap, köszönhetően a minden tekintetben élvezhető előadásoknak. Minden csoportnak jár a gratuláció! Büszkék lehetek magatokra, hogy a kitartásoknak és az elhivatottságoknak köszönhetően eljutottatok ideig. Egy óriási élmény volt. Köszönjük!”

Diákszíri tagjai: Balogh Zsófi, Perhács Kamilla, Bari István, Csáki Benedek, Péntek Petra, Lengyel Fruzsina, Balogh Boglárka, Borza Szabolcs, Erdei Veronika

Moderátor: Tölgyfa Gergely

A balassagyarmati és a budapesti regionálisról az országos fesztiválra meghívott előadásokról

Kaposi László

Egy vallomás a zsűritag részéről: törölte már a balassagyarmati vagy a budapesti élményt, hogy láttam a debreceni előadásokat, továbbá azok felvételét is. Nem megyek le alfába, nem kutatok a regionális találkozón látottak emlékfoslányai után: ezekről, vagyis a debreceni előadásokról írok most. Mint ahogy a katonaságnál az utolsó parancs az érvényes: a művészetben is a későbbi változat az, amit alapul kell venni.

És csak azokról az előadásokról írok, melyeket a két regionális találkozón az éppen velem zsűrizőkkel együtt továbbjutásra, meghívásra javasoltunk – és amelyek tovább is mentek. Lehet, hogy ez így igazságtalan a többi csoporttal szemben, de ezt a megoldást választottam, ugyanis személyesen, magamra nézve nem tartom jó megoldásnak jelentős időbeli és térbeli távolsággal az egyes találkozók után egy-egy mondatot írni (többre nincs terjedelmi lehetőségünk sem), miközben ez a helyzet rosszabb, mint egy szakmai megbeszélésnél, mert nincs meg a „fellebbezés” vagy „az utolsó szó” joga. Egymondatos „kinyilatkoztatások” írásba adva – ilyesmivel nem szeretnék élni. A találkozók, fesztiválok helyszínén nagyon gyakran a szakmai beszélgetések is egyirányú kommunikációt jelentenek, de ott, szóban legalább oldható a forma, és a visszajelzésektől függően még a mondandó is. (Írásban nem.)

A balassagyarmati előadások közül a zsűrire a legerősebb hatással a szécsényiek, a szigetmonostoriak és a tatabányaiak előadása volt – nyilván ezért javasoltuk meghívásra a debreceni országos fesztiválra ezeket az előadásokat. Lipták Ildikóval zsűriztem: egyetértésben adtuk le javaslatunkat. A csoportok el is jutottak oda, és sikerrel szerepeltek.

A Szigetmonostor Faluház **Az Art Osztály** nevű csapata **SZÜREÁL** címmel játszott – Kas Kriszta rendezésében. Hamar feloldották előadásuk elején a címbeli rövidítést: megtudhattuk, hogy a szülőképző reálgymnáziumot látjuk majd. Furcsa, kifordított világ, amiben nem is könnyű eligazodni. Itt a tanárok, például az igazgató csecsemőnyelven beszél, tolmácsolásra szorul. Aztán a reálgymnáziumban tanuló szülők is gügyögnek helyenként, vagy csak az értelmi színvonaluk olyan, avagy egyszerűen mindenki infantilis ebben a világban. Kissé kimódolt és egészen erős jelenetek váltják egymást: a kettősség nem csak ebben a megközelítésben jelent meg, hanem a szöveg minőségében is. Nem esztétikai megközelítéssel nézzük ezt: voltak a szereplők által jól mondható szövegrészek, és akadtak felnőttesnek tűnők is, melyek időnként mesterkéltén szólaltak meg általuk. Az előbbire példa lehet az első gimnáziumi óra, ahol a varázslatos lényekkel foglalkoztak, míg az utóbbira: egészen szép volt (és „emberséges”) a kutyás jelenet. Nem is mindig lehet tudni, hogy mit akarnak: azt nézzük meg, hogy mit kellene tudniuk a szülőknek? Vagy egy másik iskolamodellt akarnak mutatni? Avagy? A jelenetváltások helyenként egészen furcsán megoldatlanok voltak: a nyílt színen történő átállásoknál úgy tűnt, mintha nem is érdekelné a rendezőt... Persze, ebből is lehetne konvenció – olyan, amit az előadás maga hoz létre: „nálunk most éppen így működik a jelenetváltás”. De érdemes lenne gondolkodni azon is, hogy nincs-e jobb megoldásuk erre a megkerülhetetlen, amúgy elemi technikai feladatra. Az iskola himnusza, ami a csengő szerepét is betölti a darabban, és többször éneklük a szereplők, valami egészen más stílusú színjátékban lett volna jó helyen. (Avagy ide valami más kellett volna...) Lenne még néhány rövidebb-hosszabb jegyzetünk, de a terjedelem korlátokat szab: és sokkal fontosabb véljük azt, hogy az amúgy meglehetősen hosszú előadásban izgalmas iskola- és „felnőttvilág”-kritika jelenik meg. Tetszik,

nem tetszik: sok éles meglátással. Ezzel ez az előadás tartalmilag vált igazán fontossá és jelentőssé. (*Lapunk 11. oldalán Herczog Noémi ír a csoportnak a megyei bemutatón tartott előadásáról.*)

A szécsényiek *77 magyar rémmese, avagy a butaság határtalan* címmel vándoroltak mesei figurák, motívumok és történetelemek között. A buták versenyével nyitottak, majd áttértek A rátóti csikótojásra. A folytatásban aztán kaptunk még Mátyásból, Szent Péterből, Luciferből is – halmozódtak egymásra a mesei elemek, amelyek újra és újra felbukkanhattak. Összekötő elem volt jó néhány: a butaság (ami, persze, határtalan), vagy a vásár mint gyakori helyszín is közös volt. Kötést, kapcsolódást adott az is, hogy aki rendbe akarja tenni a dolgokat, az vándorol és közben más mesébe is beérhet... **Andi színjátszósai** – természetesen Garamvölgyi Andrea rendezésében – a szokott jóféle színvonalat hozták: élvezetes előadást kaptunk, kitűnő komikusokkal és komédiai elemekkel. A mesei forgatagban kevés, de okosan alkalmazott eszközzel dolgoztak: alapruhában a szereplők, jól megválasztott jelzésekkel, kevés kellékkel, az előadást, a mondandót segítő, erősítő térszervezéssel – minden egyszerű, de praktikus. Hogy miért olyan volt az egyes történetek aránya, amilyen, miért kaptunk az egyik meséből többet, a másikkól kevesebbet, annak az okát nem igazán tudtam megfejtetni. Időm sem volt igazán keresni a magyarázatot, mert többnyire lekötött az, amit láttam – lehet, hogy nem voltak eleve tudatosak a döntések, hanem így alakult. Ha elkezdünk dolgozni különböző mesékkel, nem biztos, hogy mindegyikhez lesz elegendő, vagy éppen elég erős ötletünk. Amihez van, az kap majd nagyobb teret. (Persze, az alkotó mondhatja, hogy gondolta a fene... Csak találgatom a mögöttest, utólagos okoskodás.) Jól képzett és ezen belül együttműködésre is képes csoporttal találkozhattunk: mondhatni, ez már megszokottnak is tekinthető a szécsényiek és rendezőjük részéről. (*Lapunk 29. oldalán Lukovszki Judit ír Andi színjátszósainak debreceni előadásáról.*)

A tatabányai **Szálka Stúdió**ról tudnunk kell, hogy az utóbbi években a legizgalmasabb munkát végző csoportok közé tartozik. A leginkább emlékezetes előadásuk számomra a *Szemenszedett mese*, de megmaradt *A Macskaherceg kilencedik élete* is – az adott esztendőben az országos fesztivál legjobb produkciói között volt mindegyik. Régebben és most is, rendre kísérleteznek: mást és máshogyan próbálnak – ami tiszteletre méltó! Most mintha a keresés jelent volna meg erősebben, és nem a megtalálás. Nincs ezzel semmi baj: sokkal rosszabb lenne, ha a bevált eszköztárral „önismételnének” évről évre. Kortárs csoportból a családba és vissza, ingáznak a szereplők: mindenkinek gondja van magával vagy mással, vagy mindkettővel. Avagy velük van gondjuk másoknak. Közös a felület: mindenki lóg a neten: mutat magából valamit és kritizál, beszél, ismerkedik, akar valamit. A szülők is ott vannak a háttérben, néha pedig az előtérbe tolnak: megy is a szöveg (talán túl hosszán, túl gyakran, mert felnőtt klisék jönnek tömegével) a közösségi oldalak veszélyeiről. A darabban egyre nagyobb hangsúlyt kap két lány barátsága, és ebből a káoszából emelkedik ki egy szerelem: egyre többet és szebbet tudunk meg egyikük bontakozó szerelmi kapcsolatáról is. Nagyon szép pillanatokat hoz a fiú vallomása (ismert „Varródani” vers, amit használnak, mégis élő, erős).

(Közben „hülye reklámok”, így mondják a darabban – egyébként szellemesek.) A darab felén túl csúszunk át a Szentivánéjbe („meséld el!” – keresztmetszetet kapunk, afféle short summary, pár perc alatt lenyomják). Az alaphelyzet: szövegeket látunk egy kórus előtt: a csoport sokszor van passzivitásra korlátozva kárhóztatva. Pedig képeséges játsszó személyek vannak ott is: és nem csak azok, akikre gyakrabban terhelődik ennek az előadásnak a súlya. A Mátix világában talán több időt is töltünk el, mint a Szentivánéjben. Végül egy internetes zaklatástörténeté nővi ki magát a darab: offline eltűnéssel, slusszpoénként, ahogy „illik”. (*Lapunk 14. oldalán Dolmány Mária ír a csoport tatabányai előadásáról.*)

A budapesti regionális találkozón az első előadás igazi felütés volt. Az *F84.5 „Egy nem Sima-történet”* rég látott erővel beszélt fontos emberi problémákról. A kamaraterem volt a **Polaroidok** előadásának választott helyszíne. (Bebeszélhető, bejátszható tér – ára van mindennek, itt az, hogy nem lehet hazudni, mert az rögtön látszana: a néző közel ül, a mikrorezdüléseket is észreveszi. Bevállalós választás. Jól tették, hogy éltek ezzel a lehetőséggel. És ehhez képest kevésbé volt jó térben az előadás Debrecenben, az országoson. (*Lapunk 30. oldalán Lukovszki Judit ír a Polaroidok debreceni előadásáról.*)

Ragasztott csikok, egy hálózat, térkép a földön. Útvonalak, territóriumok kijelölésére is alkalmas, de akár ring vagy kiképzési négyszög is lehet. Mindenesetre kívágyva a világból egy szelet, vagy sok szelet, a játék terei. Alapruhában a szereplők, gyanítom, civil cuccok. De vannak jelzések, aprók, mégis fontosak. És vannak erős jelek is: maszkok. Egy „aspergeres” gyerek története: az új iskolába kerülése. Banális, mondhatnánk, de bizony nem az: világok ütközése folyik itt, belül és kívül, szűkebb és tágabb környezetben egyaránt. Bevonódunk a központi figura életébe, vele megyünk, és érezzük a falakat, de az ütések is. Rendezők, csoportvezetők: Éles Eszter és Landi Zsuzsanna. Itt vannak, teljes fegyverzetben. Játsszák még sokat ezt az előadást, kívánjuk nekik! És kíváncsian várjuk a folytatást: innen hová, merre tovább.

Az **Óbudai Waldorf Iskola Színjátszó Köre** *Időutazás* című darabja keretjátékkal indul. A néző semmit nem tud még a helyzetekről, figurákról: a játzóknak kellene pillanatokon belül mindent hozniuk. Láthatóan nagy teher ez a gyerekeknek: próbálják cipelni, de nem véletlen, hogy kissé mesterkéltné pillanatok is kapunk. A keretjáték mögöttése az lehet, hogy meg akarja magyarázni a darab, miként kerülünk az időgépbe/időutazásba. Aztán szerencsére az előadás elfeledkezik erről: elegánsan átlép a „technikai problémákon”, és máris az őskorban landolunk. Az őskorban, ahol valamiért versben beszél mindenki, kivéve mikor vadászik, mert akkor hörgéssel vagy éppen ritmikus skandalással kommunikál. Mielőtt még valami viszonyuk lenne az utazóknak ahhoz, amit látnak, megyünk is a görögökhöz. Váltás énekre – a perzsa harcokba csöppünk. Aztán ahogy jöttünk, távozzunk is: miért történik éppen az az előadásban, ami, az viszonylag ritkán derül ki. De sodró a lendület, a múltból a jövőbe irányuló „kulturális körkép” egyes pontjain ötletek vannak, és mintha a néző maga vált volna utazóvá, mert a darabból kiveszik az a csoport, amelyik elindul az elején, jobbra csak azt kapjuk meg, amit ők „láttak”. Másképp: az időutazás laza keret egy etűdsorhoz, ami megpróbálja összekötni mindazt, aminek igazából sok köze nincs egymáshoz. Amit látunk, az egy kiváló drámás kör játéka, rengeteg ötlettel. Ezek az ötletek nincsenek dramaturgiaiilag vagy rendezőileg leszályozva. Ettől, az összes következtelenséggel, színpadi sutasággal megmaradt az ízük, zamatuk. A csoport vezetője, az előadás rendezője Buchwald Magdolna.

A Gödöllői Gubancolók *A koboldok földjén* című előadása Kovács Éva vezetésével készült. (*Lapunk 10-11. oldalán Herczog Noémi ír a Pest megyei bemutáton látott „Koboldokról”.*) A csoportvezető-rendező nevének említésére hosszú időszakon keresztül vagy Fót vagy Erdőkertes településneveket kellett volna kapásból mondanunk. Most Gödöllő a helyes tájolás. És ha már „földik” vagyunk, akkor a debreceni nagy színház előterében az éppen ott várakozó csoportot le is szólítottam pár perc játék erejéig: partnerek voltak abban, hogy a várakozás tétlensége helyett csináljunk valami játékot.

A Marczibányi téren látott előadás alatt nem biztos, hogy elsőre mindent értettem, mi miért történik. Ezzel a szűkebb környezetben, úgy tűnt, nem is voltam egyedül. Egyes pontokon akkora vehemenciával játszott a csoport, amivel legfeljebb a lámpalázukon lehetne segíteni (ha van egyáltalán ilyen nekik), de a nézőnek a megértésben nem. A néző bejöhet, ott lehet, de nem is biztos, hogy neki szól ma itt minden. Ami végül is nem olyan nagy baj: a színjátszás rólunk szól, mondhatják a gyerekek, ti pedig belenézhetek, belelehetnek egy kicsit. Van benne igazság, még ha nem is ez számít optimális állapotnak. A sztori érthetősége is kérdéses volt számomra néhány ponton a budapesti bemutáton. Az eljátszott, megjelenített gyerekcsoport tagjai között kitör az agresszió, megy a vádaskodás, „Te voltál!”, „Nem én voltam.” stb. Vannak olyanok, akik ezt gátlással mondják, de olyanok is, akiket lehet, hogy éppen vissza kellene fogni egy kicsit. Aztán egy elhullajtott mondat, nem erős, nem is elég tiszta, hogy az egész biztos a koboldok miatt van, mert elvárásoltak bennünket. Pillanatokkal később ezt már mindenki úgy kezeli a fiktív csoportban, mintha tény lenne, menni kell valami varázslóhoz, mert ő tud csak visszavarázsolni bennünket. Mindez sokkal inkább „elmondva van”, és nem „eljátszva”, nem látunk ebből vajmi sokat. Amit viszont játszik a csoport: külső hanghatásokra egyfajta mozgáskoncentrációs tréninget: meg kell dermedni a különös hangokra. Vagy meg kell ijedni, tördelteni kell mozogni stb. Aztán egyszer jön egy pillangó, aki hosszan illegeti magát. Majd még később jön egy tündér: ő nem illeg-billeg, kiderül viszont minden olyasmi, ami a történethez kell. A kívülről jövő hangeffektekből bőven kapunk az előadás során. És ami a legfontosabb: látunk egy fantasztikusan szervezett csoportot, akik természetes életelemként kezelik a közös játékot. És leszünk barátok a végén, bár ez már jó ideje nem volt kérdés... Kicsit el is feledkezhettünk róla, hogy ez itt a tét.

Az **Izgó-mozgó Színpad** *Finnya* című előadását Almássy Bettina rendezte. (*Lapunk 11. oldalán Herczog Noémi ír a Pest megyei bemutáton látott előadásról.*) A budapesti előadás technikai feltételei a Marczibányin téren nem álltak össze: az, ami akkor létrejött, inkább egyfajta hősies színházi mentőakció volt, és feltehetőleg nem sokban hasonlított ahhoz, amit tervezett a csoport. Ezzel együtt érdekes volt: az, hogy tétje van, ott a kérdés, végig tud-e menni az előadás, feszültséggel teli pillanatokot teremtett. Ezzel együtt, ha erről az előadásról írunk, akkor a sokkal inkább vállalható debreceni alkalom lehet az ismertetés tárgya.

Nem jó a menza, örök slágertéma. Menjünk el valami központba, jön az egyik gyerek ötlete, amire pillanatokon belül mindenki rááll. A váltások rendre hasonlóak: bekerül az ötlet, és mindenki máris elfogadja. Sajnos „színpadias” pillanatok sora keletkezik emiatt. Miközben életjáték is lehetne, sok jelből látható, hogy ez bizony tanult anyag. A fentiekben belül vannak jól kivitelezett és időnként szerencsésen „elemelt” jelenetek és egészen kezdetlegesek is: ilyen például egy hosszú, enyhén infantilisre hangolt jelenet, ami alatt a félkörívben ácsorgó szereplők közül egy-egy rendre bejön középre, egy kis dobogóra. Nemhogy meglepetés lenne itt, hanem a remény is elveszik, hogy kiszabadít valaki vagy valami bennünket ebből az időszakos monotóniából. A gyerekek vígan „dedóznak” – persze, olyan, mint egy irodalmi színpadi, vagy ünnepi műsoros paródia, csak éppen azt nem tudjuk, hogy miért kell ezt nézünk most, és főleg ilyen mennyiségben. Hasonló-

képpen nehezen nézhető az a jelenet, ahol hosszan ugyanaz történik („Úticélja?” „Osztálykirándulás.”, mondják vagy tízszer.)

A szereplők időnként narrálják az eseményeket. Aztán látjuk őket filmbejátszás formájában, és meggy kivetítve sok (persze, szöveges) üzenet. Sok síkon vagyunk ott... De adnak-e ezek a csatornák annyit, mint amennyi figyelmet elvisznek? (Lehet, hogy csak afféle elidegenítő effektusként működnek, de miért is kellene az elidegenítés éppen most a nézőnek?) A történet úgy kanyarog, hogy be lehessen tenni a csoport magánszármait: tudunk táboros rémtörténetmesélés mintájára elkövetni valami hasonlót, akkor lesz egy kis várakozási idő a határon. Mert határon kell átkelni ahhoz, hogy a bizottsághoz eljussunk... vagy azért, hogy elfoglalhassuk a sóbányát? Mindegy is, forradalmat, vagy legalább vehemens tiltakozást játszani jó. Színpadon tüntetni is. Legalább a játékban tegyük, ha másképp már úgysem.

Aztán egyszer csak itt a keretjáték másik része: az elején hosszú volt, itt már csak nyúlfarknyi. Annyit elárulhatunk, hogy talán lesz só az ételben... Nagy kedvvel és örömmel játszó, egymásra és a színjátékra hangoztató remek csoportot láthattunk a sok kérdést felvető előadásban.

Gyermek- és diákszínjátészó rendezői képzés

A Magyar Drámapedagógiai Társaságnak nem volt pénze pár évvel ezelőtt arra, hogy megújítsa a lejárt gyermekszínjátészó rendezői tanfolyami akkreditációt. Bár anyagi helyzetünk nem lett számottevően jobb, csak éppen napi likviditási gondok nincsenek, mert az egyesületünk által megszerezhető pénzeket nem viszi el egy főállású szervező-ügyintéző bére és annak járulékai (cserébe mindezen elvégzendő feladatokat „társadalmi munkában” látják el mindazok, akikre éppen le tudjuk osztani a munkát, főként az egyesület elnökségének néhány tagja).

Mivel nem volt pénzünk erre, nem is volt Magyarországon gyermekszínjátészó rendezői képzés. Elvileg lehetett volna valami olyan, ami ezen a területen is használható, ha nem éppen ebben az időszakban szüntetik meg –feltehetőleg átszervezés címén – a Nemzeti Művelődési Intézet egyes osztályait, aztán hálózatát...

Felmérve az igényeket (ne tessék itt semmiféle lassan már kötelezővé váló mérésről vagy kutatásra gondolni, megelégedtünk azzal, hogy beszéltünk a területen dolgozó munkatársainkkal), felvetődött a gondolat: mivel a diákszínjátészó területén sincs rendező-csoportvezető képzés, lehetséges-e a két területre történő felkészítés egy képzésen belül? A gyermekszínjátészó életkori tartománya amúgy is átfedésben van a diákszínjátészóval. Az előbbi a 6-15 év, míg az utóbbit a 14-20 év közöttiek színjátészójának gondoljuk. Valamikor régen, a 8+4 iskolai rendszerben egyértelmű volt: aki még általános iskolás, az gyermekszínjátészó, aki pedig középiskolás, az csakis diákszínjátészó lehet. De ma, amikor egy hatosztályos gimnáziumban egy diák tovább játszik a nála fiatalabb csoporttársaival, akkor neki mindegy, hogy minek hívják, hová sorolják be: számára, legalábbis ezen a csoporton belül, nincs lényegi változás.

Az biztos, hogy egészen másképp kell dolgozni egy hatévesessel, mint akár a pár évvel idősebbekkel, hogy ne rögtön a két és fél éveseket, a 15 éveseket említsük. Vagyis a gyermekszínjátészó életkori tartományán belül maradván is és föld különbségeket láthatunk: ha pedig arra gondolunk, hogy a diákszínjátészóból kiöregedők fiatal felnőttek is lehetnek, akkor még inkább ez a helyzet. Nos, ki lehet-e szolgálni az igényeket egy tanfolyamon belül? Erre próbálunk tartalmi és szervezési elemekkel a frissen akkreditált, és 2018 októberében első alkalommal induló képzésen választ, válaszokat adni.

Az, hogy sikerült úgy kitöltenünk, illetve megírunk a képzés alapításához szükséges hivatalos dokumentumokat, hogy azok együttesen elfogadhatók legyenek az akkreditációs bizottságnak, és rajta van a pecsét, mert ki is tudtuk fizetni a szükséges illetékeket, az nem jelenti azt, hogy a képzés kapcsán minden kész... Sőt, igazából most indul minden lényegi: azokkal folytatjuk a képzés kidolgozását, akik ott lesznek az első tanfolyamon: tanárokkal, résztvevőkkel egyaránt. Ilyen megközelítésben ez egy *pilot képzés*, még ha nem is annak hirdetjük.

A képzés tematikáján a távoli múltban már többen dolgoztunk: 2001-ben Németh Ervinnek volt benne nagyobb munkája, majd 2007-ben e sorok írója alakított-formált rajta jelentős mértékben. Ezen tematikák közül az utolsót figyelembe vettük. Az új képzés kidolgozásában Körömi Gáborral és Pap Gáborral dolgoztam együtt (számomra ez az együttgondolkodás jó munka volt – csak remélni tudom, hogy kollégáim sem gondolják ezt másképp). A képzés „munkaszervezése” várhatóan nagyon fontos lesz: ebben a „szekciókra válás”, az „egyéni tanrend”, ami a képzés költségeit a kiadási oldalon nyilván növeli, de megoldás lehet.

A drámapedagógiai tanfolyamunkra hosszú ideje nem kellett propagandát folytatnunk: a híre azok vették, akik részt vettek rajta. Rendre megtelik a tanfolyam: maximális létszámmal vagy annak közelében fut. A rendezői tanfolyam esetében még várni kell, amíg így működik majd a világ: ehhez az első tanfolyamok jó hírére van szükségünk. Mindez kell ahhoz, hogy ne az agresszív marketing legyen a megoldás (amihez nem is lennének meg a forrásaink, de, bizony, a kedvünk sem). Vagyis itt sincs más lehetőségünk, minthogy az éppen kifutó képzések jó híre csinálja meg következő tanfolyamokat.

És ami még feladat marad: az akkreditációért az állam pénzt kér, de támogatást nem igazán ad. A szervezőknek egyáltalán nem, ami még érthető lenne, de a résztvevőknél sem viszi ezt túlzásba. (Kérdés lehet, ennek alapján, hogy akkor miért, mi jogon ellenőrzi a képzést a hatalom, vagyis egyáltalán miért kell akkreditáltatni.) Persze, minden kurzuson vannak azért résztvevők, akiknél a költségek egy részét a tankerület fizeti, de ezek aránya alacsony, vagy éppen elenyésző. Szóval a feladat: támogatást szerezni, amiből a részvétel megsegíthető. (KL)

PEMETEFŰ: Emlékfoltozók

Szegedi Jerney János Általános Iskola, Szeged

Rendező: Lovai Ágota

Máté Angi Emlékfoltozók című meséjét átdolgozta Lovai Ágota

Tölgyfa Gergely felvétele (Debrecen, 2018. június 9.)

KATEDRA SZÍNHÁZI MŰHELY: Párhuzamok

DE KOSSUTH Lajos Gyakorló Gimnáziuma és Általános Iskolája, Arany János téri feladatellátási hely, Debrecen

Rendező: Józai Zoltán

Tölgyfa Gergely felvétele (Debrecen, 2018. június 8.)

